KUO SKIRIASI EVANGELIKAI NUO KATALIKŲ?

Perredagavo ir papildė
KUN. DR. P. JAKUBĖNAS,
Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios
Superintendentas.

BIRŽAI,
1930 — Vytauto Didžiojo — metais.
Spausdinta Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegijos lėšomis.

Kuo skiriasi Evangelikai nuo Katalikų?

Perredagavo ir papildė

Kun. Dr. P. Jakubėnas,

Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios Superintendentas.

BIRŽAI, 1930 — Vytauto Didžiojo — metai.

Spausdinta Lietuvos Ev. Reformatų Kolegijos lėšomis.

Prakalba.

Tiek Vakarų Europos, tiek ir Lietuvos reformacijos judėjimą šalia „gyvojo Dievo Žodžio“ skelbimo lydėjo mokykla. Bet be spausdinto žodžio mokykla neįmanoma. Todėl reformacijos laikų veikėjai rūpinasi spausdinto žodžio spausdinimu ir jo platinimu. Be to, reformatoriai skelbė, kad Šventojo Rašto skaitymas ir jo aiškinimas yra ne vien dvasininkų pareiga, bet kad ir kiekvienas paprastas parapijietis gali ir turi kuo dažniausiai vartoti Bibliją ir rūpintis evangeliškosios tiesos pažinimu. Ir šitas dalykas verste vertė reformatorius kuo greičiausiai patiekti savo sekėjams Bibliją ir kitų religinio ir mokyklinio turinio knygų visiems suprantama ir prieinama kalba.

Reformacijos laikų raštai Lietuvoje tuo yra labai įdomus, kad jie padėjo pamatą lietuvių tautos raštijai apskritai. Neilgai truko Lietuvos protestantų raštijos žydėjimas. Nepraslinkus nė 50 metų nuo reformacijos pradžios, prasidėjo prieš protestantus Lietuvoj reakcija (atospyris) su ją lydinčiais persekiojimais ir evangelikų raštų naikinimais. Netrukus reformacijos šalininkų skaičius labai sumažėjo. Tie likučiai lenkiškai katalikiškos valdžios buvo naikinami, pašiepiami ir niekinami. Atskirti nuo platesniojo protestantų pasaulio, Lietuvos ev. reformatai skurdo ir nebepajėgė savo lėšomis, nors ir labai stengėsi, išlaikyti reikalingo mokyklų skaičiaus, spausdinti vadovėlių ir šiaip religinio turinio knygų. Tik retkarčiais, prispausti nebepakenčiamos bėdos, su dideliu vargu ir atsidavimu, kartais net užstatydami brangius komunijos indus, siųsdavo ištikimus žmones į Prūsiją, Olandiją, Angliją ir Škotiją ieškoti pagelbos ir paguodos. Žlugus Lenkijai ir jos daliai su Lietuva patekus rusams, protestantams lietuviams prasidėjo dar tamsesni laikai. Reikėjo jiems pergyventi ne viena skaudi valanda. Rusų valdžia konfiskavo beveik visą turtą, kuris dar buvo išgelbėtas iš lenkų valdžios, o dėl lenkų

maišto kartu su visa lietuvių tauta buvo nubausti ir ev. reformatai taip neteisingai taip žiauriai ir taip nežmoniškai— buvo išplėštas didžiausis turtas, kuriuo žmogus gali džiaugtis, lietuviškoji raidė, tas galingasai įrankis reikšti ir skleisti lietuviškajai minčiai. Taip ilgus metus Lietuvos reformatai skurdo be knygos. Kaimas išgelbėjo sau „kancionalą", giesmių ir maldų rinkinį. Tai buvo beveik vienintelė kuyga, iš kurios lietuvis refomatas sėmė sau ieliginės paguodos, stiprino savo tautinę sąmonę ir savo vaikus stropiai mokė skaityti. Šita religinio turinio knygų stokos liga Lietuvos reformatai sirgo beveik iki pat nepriklausomybę atgaunant.

Šiąja brošiūra norima šiek tiek pagydyti ta liga. Šios rūšies knygos stoka jaučiama platesnės evangelikų visuomenės, kuri domisi tuo skirtumu, kurs yra tarp katalikų ir evangelikų. Ši knygutė—nesavarankiškas darbas. Jos kilmė sena, siekia net 17 amžiaus pabaigą. Jos pamatan padėtos dvi knygutės, būtent: čekų kunigo P. Kozeko knygutė· „Kas yra tiesa?" ir Paryžiaus kunigo Dreilinkurto: „Epitome Controversiarum". Pastarąją brošiūrą 1707 metais išvertė lenkų kalbon Karaliaučiaus kunigas, vėliau Žemaitijos seniorius Rekutis. Leidžiant ją lenkų kalba savo darbu ir pastabomis prisidėjo Nitaujos (Mintaujos) kunigas O. Kurnatauskas, Varšuvos kunigai F. Jelenas, V. Semoderis, S. Skierskis ir inžinierius A. Woyde ir Vilniaus kunigai: Seniorius M. Jastrzembskis ir Dr. K. Kurnatauskas.

Perredagavus ir papildžius, ši knygutė leidžiama lietuvių kalba. Jos vienintelis tikslas aiškinti tai, kas mums reformatams brangu ir už ką mūsų tėvai galėjo išsižadėti viso, net ir savo galvą paguldyti. Rengiant šią brošiūrą spaudai, prisidėjo savo darbu stud. teol. A. Balčiauskas. Už tai tariu jam nuoširdų dėkui.

Kun. **Dr.** *P. Jakubėnas.*

Kaunas,
1930—Vytauto Didžiojo—m.
vasario mėn. 5 d.

Kuo skiriasi evangelikai nuo katalikų?

ARBA

Rymo Katalikų ir Evangelikų Reformatų tikybos mokslo palyginimas.

I. Apie Šventąjį Raštą.

1. Šventas Raštas parašytas žmonių, Viešpaties Dievo įkvėptų, ir tęikia tobūliausį mokslą apie žmonių išganymą.

2 Timot. 3, 16-17. Kiekvienas raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas pamokinimui, sudraudimui, pataisymui, auklėjimui teisybėje, kad Dievo žmogus būtų tobulas, ir tinkamas kiekvienam geram darbui.

2. Dievo Žodis yra dvejopas:

a) rašytas (Biblija—šv. Raštas) ir

b) pasakojamas (padavimo-tradicijos pavidale).

Biblijoje nėra pilno mokslo apie mūsų išganymą. Todėl ji yra papildoma tradicija, tai yra, mokslu, perduodamu iš lūpų į lūpas jau nuo pat apaštalų laikų.

Krikščionis—katalikas privalo tikėti visa, ką tik bažnyčia įsako, vis viena,

2. Šventame Rašte yra pilnas mokslas apie mūsų išganymą ir apie dievotą gyvenimą.

Psl. 19, 8. Dievo įstatymas yra tobūlas, sielą priverčiantis, tikras Viešpaties liudijimas, neišmanančiam išmintį duodantis.

Jon. 8, 31-32. Tada sakė Jezus tiems žydams, kurie į Jį įtikėjo, jei laikysitės mano žodžio, tai būsite tikri mano mokiniai ir pažinsite tiesą, o tiesa jus išvaduos.

Kiekvieną tradiciją, nesutinkačią su šv. Raštu, atmetame, kaip žmonių pramanytą.

2 Petr. 1, 20-21. Joki Rašto

ar tai paimta iš šv. Rašto, ar iš padavimų.

pranašystė neaiškinama savaip, nes pranašystė niekuomet nebuvo atnešta žmonių valia, bet Šventosios Dvasios vedami žmonės kabėjo iš Dievo.

Gal. 1, 8-9. Bet net jeigu mes arba iš dangaus angelas skelbtų jums Evangeliją, nesutinkančią su ta, kurią mes jums esame skelbę, tebūna prakeikimas! Kaip mes pirm sakėme, taip dabar ir vėl sakau: jei jums kas nors skelbia Evangeliją ne tą, kurią priėmėte, tebūna prakeikimas.

3. Šv. Rašto aiškinimas yra bažnyčios (vyskupų susirinkimo) prievolė. Šv. Raštas skaityti pasauliečiams (ne kunigams), nepatariama dėl baimės, kad tokie skaitytojai, beaiškindami sau perskaitytas vietas, gali įpulti paklydiman, prieštaraujančian Rymo katalikų bažnyčios mokslui.

Pasaulietis, norįs skaityti Šv. Raštą, privalo gauti leidimą iš savo išpažinties klausytojo. Be leidimo galima skaityti egzempliorius, kuriuos bažnyčia yra leidusi ir kurie turi komentarus arba paaiškinimus.

3. Kiekvienas krikščionis privalo darbščiai skaityti Šv. Raštą ir jį apmąstyti.

Jon. 5, 39. Tyrinėkite Raštus, kadangi manote turį juose amžiną gyvenimą, o jie yra, kurie liudija apie mane.

Jez. 34, 16. Ieškokite Višpaties knygose ir skaitykite jas; nei viena jų nesuklaidins, o vieno be kito nebus; kadangi Viešpaties lūpos tą pasakė, o jo Dvasia pati jas surinks.

Joz. 1, 8. Tegul Įstatymo knygos neatsitraukia nuo tavo lūpų; bet galvoki apie jas dieną ir naktį, kad saugotum ir pildytum visa, kas jose parašyta, nes tik tada tavo keliai pasipuoš laime ir tada tu būsi protingas.

2 Timot. 3, 15. Jau nuo vaikystės žinai šventus raštus.

Apaštalai ypatingai rūpinosi, kad jų laiškai būtų skaitomi visų krikščionių. Apaštalas Povilas sako:

„Maldauju jus Viešpačiu, kad šitas laiškas būtų perskai-

tytas visiems šventiems broliams (1 Tes. 5, 27).

Kaip tik šitas laiškas bus perskaitytas pas jus, pasirūpinkite, kad jis ir laodikiečių susirinkime būtų perskaitytas (Kolos. 4, 16).

Apašt. darb. 17, 11. Šitie buvo geresnio būdo už anuos Tesalonikoje, nes priėmė Dievo Žodį visu uolumu, kasdien tyrinėjo Raštus, ar tai taip būtų.

Mork. 12, 24. Jėzus jiems tarė: argi ne todėl klystate, kad nesuprantate nei Rašto nei Dievo galybės?

4. Papa neklaidingas tikėjimo dalykuose. Jo mokinimas ir Šv. Rašto aiškinimas negali būti kritikuojami. (Papa—bažnyčios galva, žiūrėk § 20. Papa neklystantis § 19).

4. Neklaidingas tėra tik Viešpats Dievas Trejybėje Vienintėlis. Šventoji Dvasia apšviečia Kristaus išpažintojus taip, kad jie sugeba pažinti tikrą tiesą.

Jon. 15, 26. Kuomet ateis Ramintojas, kurį aš jums siųsiu nuo Tėvo, tiesos Dvasia, kuri iš Tėvo išeina, liudys apie mane.

Jon. 16, 13. Kuomet ateis ana tiesos Dvasia, įves jus į visą tiesą nes ji kalbės ne pati iš savęs, bet ką tik išgirs, tai sakys ir apskelbs jums, kas turi įvykti.

2 Kor. 4, 3-4. O jei ir mūsų Evangelija dar tebėra nežinoma, tai ji nežinoma tik žūnantiems, netikintiems, kuriems šio amžiaus dievas apakino netikinčiųjų protus, kad nešviestų jiems Kristaus garbės Evangelijos šviesa, kurs yra Dievo paveikslas (Žiūrėk 1 Kor. 2, 10-16).

5. Senojo Testamento apokrifinės knygos yra

5. Senojo Testamento apokrifinės knygos neturi ly-

šios: Tobijo knyga, Manasės malda, Judytos knyga, Barucho, Makabėjų, Syrako, Salamono išmintis, Danielio knygos, Esterės ir Ezros priedai. Tos visos knygos yra dieviškos kilmės.

Iš viso Senasis Testamentas turi 45 knygas.

gios vertės su kanoninėmis knygomis, dėl šių priežasčių:

a) apokrifų kilmė nežinoma; pirmą kartą jie pasirodė 2-me šimtmetyje prieš Kristui užgimstant graikiškame Sen. Testamento vertime. Šis vertimas vadinamas „septuaginta“ ir kilo Aleksandrijoje (Aigipte).

b) Žydai niekuomet nelaikė apokrifų šventomis knygomis. Viešpats Kristus ir apaštalai vartojo kanonines Knygas, ir niekuomet nesirėmė apokrifinėmis knygomis. Kalbėdami apie kanoną*) ir pranašus (pav., Luk. 16,29), turėjo omenyj žydų kanoną, kurį sudarė 39 knygos, kaip ir mūsų dabartinis Senasis Testamentas (pav., Mat. 4, 10—čia cituoja iš 5 Moz. 6,13 ir 10,20; Mat. 4,15- cituoja Jezajo 9,1-2 ir kitur).

Tos knygos buvo rašomos sena hebrajų kalba ir dalinai aramėjiškai - hebrajiška tarme. Tokiomis kalbomis jos ir užliko, apokrifu gi originalą (pirminę laidą) turime graikų kalba.

Sen. Testamento kanoną sudaro šios knygos: penkios Mozės knygos; po dvi knygi

*) Kanonas—graikų kalbos žodis; jis reiškia „taisyklė“.

Samuėlio, Karalių, Kronikos; po vieną knygą Jozuos, Teisėjų, Rūtos, Esros, Nehemijo, Esterės, Jobo, Psalmų, Saliamono ištarmės, Salamono Našintojas, Salamono Giesmė; keturios didžiųjų pranašų knygos; dvylika mažųjų pranašų knygų ir Jeremijo raudos.

Viso—39 knygos.

Tą patį Sen. Testamento kanoną žydai dabar dalo į 24 knygas. Jų kanono knygų skaičius mažesnis tik todėl, kad jie dvyliką mažųjų pranašų knygų laiko viena knyga; Esros ir Nehemijo knygos sudaro taipgi vieną knygą, Saliamono, Teisėjų ir Kronikos kiekvieną porą skaito taipgi viena knyga. Tokiu būdu 39 knygų skaičius susimažina iki 24-rių.

6. Naujojo Testamento apokrifai nepriskaitomi prie kanoninių knygų. Naujojo Testamento kanonas susideda iš 27 knygų, būtent: keturios Evangelijos, apaštalų darbai, trylika šv. Povilo laiškų, du šv. Petro, trys šv. Jono, vienas šv. Jokūbo, vienas Judo, vienas žydams ir šv. Jono apreiškimas.

7. Lotyniškas Šv. Rašto vertimas, taip vadinama „Vulgata“, yra už vis daugiau pasitikėjimo vertas Biblijos tekstas. Todėl jo ir reikia laikytis.

7. Vienintėliai pasitikėjimo vertas Sen. Testamento tekstas yra hebrajų kalba. Ta kalba jis ir buvo parašytas. O Nauj. Testamento — graikiškas kadangi jis buvo parašytas ta kalba.

Vulgata, be apokrifinių joje patalpintų priedų, nedaug kuo skiriasi nuo Senojo Testamento originalo hebrajų ir nuo Naujojo Testamento graikų kalba. Tenka pažymėti skirtingas psalmų skaitliavimas: Vulgatoj devinta ir dešimta psalmės sujungtos į vieną ir skaitomos kaip devinta psalmė; 11-146 pažymėti kaip 10-145 psalmės; 147 psalmė padalinta į 146 ir 147 psalmes.

II. Apie tarnavimą Dievui.

8. Krikščionys privalo garbinti vieną Viešpatį Dievą mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu, t. y., atsižvelgdami į Kristaus nuopelnus.

Jon. 16 23. Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: ko tik prašysite Tėvą mano vardan, duos jums.

9. Maldose naudinga šauktis šventųjų vardų ir ieškoti jų globos ir pagalbos.

Atiduota garbė šventiesiems, kuriuos Viešpats Dievas pamilo ir išaukštino, tenka pačiam Viešpačiui Dievui.

Pastaba. Šventas yra tas nenuodėmingas žmogus, kurs pildė ne tik dešimtį Dievo įsakymų, bet ir bažnyčios įsakymus, ir jo pagalba Viešpats darė stebuklus.

Kanonizacijos (paskelbimo šventuoju) teisė priklauso tik papai.

9. Angelus ir dangaus šventuosius reikia gerbti, bet jų garbinimas maldomis, parpuolimais ir t. t. nepridera, nes Šv. Raštas draudžia tai.

Apr. 22, 8-9. Tai aš, Jonas, kurs tai girdėjau ir mačiau. Išgirdęs ir išvydęs, parpuoliau pagarbinti ties angelo kojomis, kurs man tai rodė. Bet jis man tarė: žiūrėk, kad to nedarytumei, nes aš esu tarnas, kaip ir tu ir kaip tavo broliai, pranašai ir tie, kurie laiko šitos knygos žodžius; Dievą garbink.

Pastaba. Sulig šv. Rašto žodžiais šventas nėra nenuodėmingas, bet kiekvienas, kurs tikrai tiki, kadangi jis pašauktas (Rym. 1, 7), ir numazgotas Kristaus krauju ir Šv. Dvasios pašvęstas Dievui nuosavybėn.

Rym. 1, 7. Visiems Romoje

10. Ypatinga garbė tenka Panelei Marijai, Viešpaties Kristaus motinai, nenuodėmingai, nekaltai pradėtai, paimtai dangun; be jos būvimo ir Dievo Sūnaus įsikūnijimas nebūtų buvęs galimas. Panelė Marija yra pirmoji mūsų užtarėja danguje; visų šventųjų tarpe ji užima pirmą vietą, ji yra mūsų tarpininkė, globėja ir karalienė, ji yra Dievo gimdyvė ir gailestingesnė net už patį Viešpatį Kristų.

Dogma apie Panelės Marijos nekaltą prasidėjimą paskelbta 1854 m. gruodžio 8 d.

esantiems Dievo mylimiesiems, pašauktiesiems, šventiesiems, malonė jums ir ramybė nuo Dievo mūsų Tėvo ir nuo Viešpaties Jėzaus Kristaus.

2 Tes. 2, 13. Mes turime visuomet dėkoti Dievui už jus, Dievo numylėti broliai, kad Dievas išrinko jus nuo pradžios išganymui, Dvasios pašventimu ir tikėjimu į tiesą.

1 Petr. 1, 15-16. Bet sulig šventuoju, kuris jus pašaukė, tapkite ir jūs šventi visame pasielgime, nes parašyta: būkite šventi, nes aš esu šventas.

1 Kar. 3, 16-17. Ar nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir šv. Dvasia gyvena jusimpi? Jei kas naikina Dievo šventovę, tą Dievas sunaikins, nes Dievo šventovė šventa. Tai jūs esate.

10. Panelę Mariją, Viešpaties Jėzaus motiną reikia gerbti, nes ji tarp moterų buvo palaiminta. Bet ir ji pati buvo reikalinga išganymo ir rado jį savo Sūnuje. Marija turėjo ir daugiau sūnų. Apie jos nekaltą prasidėjimą ir dangun žengimą šv. Rašte neminima.

Luk. 1, 28. Atėjęs pas ją (P. Mariją) angelas tarė: būk pasveikinta, malone apdovanotoji; Viešpats teesie su tavimi!

Luk. 1, 46-47. Marija tarė: Mano siela garbina Viešpatį, ir mano dvasia džiaugiasi Dievuje, mano Išganytojuje.

Mork. 6, 3. Argi Jis ne dailidė, Marijos sūnus, brolis Jokūbo, Juozapo, Judos ir Simono?

Ir ar nėra čia pas mus jo seserų? Ir piktinosi juo.

Apšt. drb. 1, 14. Maldoje visi šitie pasilikdavo vienširdžiai, kartu su moterimis, su Jėzaus motina Marija ir su Jo broliais.

Panelė Marija buvo skaisti, maldinga, rami. Kristui Viešpačiui mirštant, palankume ji kentėjo neišreiškiamas kančias.

Todėl dera ją tinkamai minėti ir kiek galima daugiau sekti jos maldingą gyvenimą, bet nedera melstis ir šauktis prie jos; nei ji nei šventieji negali būti mūsų užtarėjais danguje, kadangi vienintėlis mūsų užtarėjas yra Viešpats Jėzus Kristus.

Jon. 14, 13. Ir ko tik prašysite Tėvą mano vardu, tai aš padarysiu, kad Tėvas būtų pagarbintas sūnuje.

Jon. 14, 6. Jėzus tarė: aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas; niekas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane.

Apšt. drb. 4, 12. Ir niekame kitame (be Jėzaus Kristaus) nėra išganymo, nes po dangumi nėra kito vardo, kurs būtų duotas žmonėms, kuriuo būtumėm išgelbėti.

Evangelistas Lukas (11, 27-28.) aiškiai apibūdino Viešpaties Kristaus pažiūras apie savo motiną Mariją:

Tai Jam (Jėzui) kalbant atsitiko, kad kai kuri moteriškė pakėlusi balsą tarė jam: palaiminti isčiai, kurie tave

nešiojo, ir krūtys, kurias Tu žindai! O jis atsakė: Taip, palaiminti tie, kurie klauso Dievo Žodžio ir užlaiko jį.

11. Krikščionys privalo garbinti šventųjų ir kankinių kūnus ir relikvijas ir kitas liekanas (Kristaus kryžiaus medį, Kristaus lavono antklodę ir ką panašaus). Taip elgtis privalo todėl, kad per tai vis Viešpats Dievas reiškia įvairias malones. Kristaus, Panelės Marijos ir šventųjų paveikslai turi būti laikomi bažnyčiose, gyvenamuose namuose ir kitur. Atiduodami garbę paveikslams, stovyloms bei relikvijoms garbiname patį Viešpatį Jėzų Kristų ir Viešpatį Dievą.

11. Šventųjų kankinių relikvijų, arba paveikslų bei stovylų garbinimas priešinasi pirmam ir antram Viešpaties įsakymams.

2 Moz. 20, 3-6. Neturėsi kitų dievų šale manęs. Nedarysi sau drožinio, nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas yra dangaus aukštybėse ir kas žemėje apačioje, nei į tai, kas yra vadnenyse po žeme. Nesilenksi prieš juos ir negarbinsi, nes aš esu Viešpats, tavo Dievas, galingas ir pavydus, atkeršijąs vaikams už tėvų neteisybę iki trečiajai ir ketvirtajai kartai tų, kurie manęs nekenćia, ir darąs mielaširdystę iki tūkstantinės kartos tų, kurie mane myli ir mano įsakymus laiko.

Nevalia mums kitaip Viešpatį Dievą garbinti, kaip tik dvasioje ir tiesoje, nes taip mokino Kristus Viešpats.

Jon. 4, 24. Dievas yra Dvasia, ir tie, kurie jį garbina, privalo jį garbinti dvasioje ir tiesoje.

Pirmoji krikščionių bažnyčia meldėsi *ne šventiesiems, bet už* gyvuosius, laikydama šventais tikinčiuosius (apšt. darb. 9, 32). Tai įrodo Epifanijo raštai iš 370 metų ir Kirilo iš Jeruzolimo raštai iš 386 metų. Antrame ir trečiame šimtmečiuose krikščionys švęsdavo kankinių paminėjimo šventes; paprastai tai darydavo ant jų kapų. Čia melsdavosi ir išaukštindavo juos savo atminimuose. Kalbėtojas retoriniais (iškal-

bingais išsireiškimais) dažnai kreipdavosi nekaip prie mirusiųjų, pavyzdžiui, Gregoras iš Nacianco savo kalboje prieš Julijoną taip sušuko: „Klausyk, Konstantino Didžiojo vėlė, *jei tik turi* kokį supratimą tuose dalykuose...“ Tas pats kalbėtojas panašiai pasakė, numirus jo seseriai Gorgorijai: „*Jei esi* kaip nors susirūpinusi dalykais, kuriuos mes vykdome, *ir jei* šventos vėlės turi iš Dievo tokią pagarbą, kad šiek tiek nusimano tuose dalykuose, kokie čia yra, tuomet klausyk šių mūsų žodžių...“ Tai pirmieji kreipimaisi į numirėlius, o buvo tai ketvirtame šimtmetyje. Laikui plaukiant šaukimasis numirusių šventųjų taip prasiplatino, kad jau penktame šitmetyje Vigiliantas iš Barcelonos tvėrėsi smarkiai kovoti prieš tokį papiktinimą. Šeštame šimtmetyje susidėjo tikėjimas, gal būt iš žydų paskolintas, kad šaukimasis prie numirėlių yra naudingas. Pirmasis, kurs Romoje buvo paskelbtas (kanonizuotas) šventuoju, buvo vyskupas Ulrichas iš Augsburgo, miręs 973 metais. Papa Aleksandras III 1170 m. pasisavino tą šventųjų kanonizacijos teisę. Prieš kanonizuojant, užveda kanonizacijos bylą, per ilgus metus, o kartais per ištisus šimtmečius besitęsiantį tardymą. Vienas šventumo įrodymų yra stebuklai, kurie įvyksta prie mirusiojo karsto, o taipgi vietos gyventojų reiškiama jam (kandidatui į šventuosius) garbė. Šventųjų kanonizavimas vyksta Romoj, šv. Petro bažnyčioj. Pats papa laiko mišias, o tas, už kurį iki tol meldėsi, pirmą kartą minimas maldoje: „Šventas N. N. (ar Petre ar Povile...) melskis už mus.

Evangelikų bažnyčia atmeta šventųjų garbinimą, nes tai neparemta Dievo žodžiu. Evangelikų nuomonę patvirtina ir pats Augustinas, kurs savo veikale „De vera religione“*) 55 persk. taip kalba: „Nesudaryk sau pamaldumo iš numirusiųjų žmonių garbinimo. Jei maldingai gyveno, tai jie neieškojo garbės“. O kas jau dėl Panelės Marijos garbinimo tokį įsitikinimą kaip ir mes turi ir patriarchas Nestorius iš Konstan-

*) „Apie tikrąją religiją“.

tinopolio, kuris kalba: „Ar turi Dievas motiną? Tuomet pateisinama pagonija, kuri davė savo dievams motinas. O melagis yra laiško žydams rašytojas, kuris įrodinėjo Kristaus dieviškumą, kad Jis be tėvo, be motinos ir be pradžios (Žyd. 7 3). Nevadinkime gi daugiau Marijos „Dievo gimdyve“, kad neįpultumėm pagundon —iš Marijos padaryti deivę, o patiems tapti pagonimis“.

Norit būti šventų*), reikia tobulai išpildyti Dievo valią, kuri yra apreikšta jo įsakymuose. Išoriniu gyvenimu, darbais ir žodžiais gali kas nors taip pildyti Dievo įsakymus, kad kiti žmonės pasigėrėdami gali jį laikyti geru ir teisingu žmogumi, nes kiti žmonės negali pažvelgti to „teisingojo“ ir „gerojo“ žmogaus širdin arba atspėti jo minčių. Viešpačiui Dievui gi neištenka vien išorinio jo įsakymų pildymo. Jis ypač žiūri, kaip žmogus pildo jo įsakymus širdyje ir mintyse. O šiuo atžvilgiu kiekvienas žmogus pritars psalmės žodžiams: „kas gali numanyti, kiek kartų žmogus nusideda?“ Ir iš tikrųjų, ar gali žmogus suskaityti, kiek kartų jis kasdien nusideda prieš Viešpatį Dievą, kiek kartų jis kasdien peržengia Dievo įsakymus širdyje ir mintyse. Nebuvo, nėra ir nebus tokio žmogaus, kurs isoriniai ir išvidiniai butų išpildęs visus Dievo įsakymus. Tokiu buvo vien Viešpats Jėzus Kristus. Jis vienas tobulai išpildė Dievo valią.

Todėl evangelikų bažnyčia ir tvirtina, kad nėra žmogaus švento, t. y., taip mintyse ir žodžiuose nuo pikto atskirto žmogaus, kuriam būtų galima melstis, kad jis galėtų maldą išklausyti ir apdovanoti malonėmis.

12. **Švento Rašto ištraukų reikšmės paaiškinimas.** (Mat, 9, 21; Mark. 5, 27; Luk. 8, 44; Mat. 14 36; Mork. 6 56; Apašt. darbai 19, 12; Mork. 16, 20; Apašt. darbai 14, 3; 2 Karl. 13, 21;), kuriomis katalikai įrodinėja, kad Viešpats Dievas relikvijų pagalba teikia malones.

a) Moteriškė, kuri palietė Viešpaties Kristaus apsiaustą, pasveiko (Mat. 9, 21; Mork. 5, 27; Luk. 8, 44;). Ar

*) Lietuvių kalbos „šventas“ atatinka graikų kalbos žodį „agios“— atskirtas. „Naujame Testsmente vadinami tuo žodžiu visi krikščionys“ t. y. per krikštą nuo pasaulio atskirti ir perduoti Kristaus draugystėn.

išgydė ją apsiausto palietimas, ar ji pagyjo todėl, kad prisilietė apsiausto? Ne apsiausto prisilietimas, bet tikėjimas į Jėzų Kristų tą moterį išgydė. Ką panašaus patirdavo ir kiti išpažintojai (Mat. 14, 36; Mork. 6, 56). Gydydamas ligonius, Kristus Viešpats paprastai paliesdavo juos savo ranka (pav., Mat. 8, 15; Mork. 1, 31). Stipriai tikintieji, norėdami įtikinti Jėzų apie savo tikėjimą maldaudavo Jį, kad tartų nors žodį (pav., šimtininkas pas Mat. 8, 8), arba tik prisiliesdavo Jo apsiausto pakraščio, kaip tai padarė ligota moteriškė (Mat. 9, 20). Tos ligotos moteriškės pagijimo paslaptį pradengė pats Kristus Viešpats, sakydamas: „Tavo tikėjimas tave išgydė" (Mat. 9, 22; Mork. 5, 27-34). Jei pats Kristaus apsiaustas būtų turėjęs jėgą stebuklams daryti, tai apaštalai, ypač šv. Jonas būtų apie tai paminėję, bet tuo tarpu apie šį apsiaustą tik tiek težinome, kad jį romėnų kareiviai pagrobė (Mat. 27, 35; Mork. 15 24; Jon. 19, 23-24).

b) Apaštalo Povilo skepetos arba juostos prisilietimu gydyta ligoniai (Apšt. drb. 19 12). Ar gydė pats skepetos prisilietimas? Ne, Viešpats Dievas darė stebuklus apaštalų rankų pagalba. Taip kalba šv. Raštas (Apšt. drb. 19, 11; Mork. 16, 20; Apašt. drb. 14 3).

c) Dievobaimingo žmogaus Elizo kūno liekanų prisilietimas, prikėlė numirusįjį (2 Kar. 13, 21). Čia turime vieną iš daugelio stebuklų, atpasakotų šv. Rašte. Vėl kyla klausimas, ar prisikėlimas buvo Elizo kaulų prisilietimo paseka? Jokiu būdu. Prisikėlimo priežastis buvo Dievo valia. Toliau, ar Elizo kaulų prisilietimas buvo būtinas reikalas, kad per tai įvyktų stebuklas? Ir tai ne. Tas pats Eliza sulig Dievo valia padarė keletą stebuklų: prikėlė sulamitės sūnų (2 Kar. 4, 35), keliais kepalais pasotino šimtą vyrų (2 Kar. 4, 44) ir daug kitų; jis tai padarė nesinaudodamas relikvijomis. Kaip išvardytuose atsitikimuose, taip ir visuose kituose, darė stebuklus vien tik Dievo valia.

Žmonės, nemoką logingai galvoti, ima pripuolamą faktą, kurs įvyksta pirm stebuklingojo atsitikimo ir daro iš to išvadas, kad tas faktas yra stebuklo

priežastis. Tokiu pat būdu prieitumėm prie tokių išvadų, kad numirėlio prikėlimui reikalingas, pavyzdžiui, moabytų užpuolimas (2 Kar. 13, 20-21).

Rymo Katalikų	Evangelikų Reformatų
13. Procesijos ir didingos iškilmės, šventos vietos ir eisenos į jas, daugybės štovylų bei kryžių statymas, škaplierių, kryželių bei medalikėlių nešiojimas, žegnojimasis šv. kryžiaus ženklu, ražančiai, pasninkai ir kita didina dievotumą ir tuo prisideda prie žmogaus išganymo.	13. Vienintėliai Išganytojaus kraujas apvalo mus ir nuo bet kokių nuodėmių.
	Jon. 1,7. Kraujas Jėzaus Kristaus, Jo (Viešpaties Dievo) Sūnaus apvalo mus nuo visokių nuodėmių.
Viešpats Dievas siunčia gausias malones tiems, kurie meldžiasi šventose vietose.	Visi išoriniai dievotumo apsireiškimai ir su jais sujungtos apeigos prieštarauja Kristaus Viešpaties mokslui ir kuklumui, kokiuo melstis jis mus žadina.
(Apie pasninkus, keliones ir t. t.. kaip atlyginimą už nuodėmes, žiūrėk § 51).	Jon. 4,24. Dievas yra dvasia, o tie, kurie jį garbina, privalo garbinti dvasioje ir tiesoje.
	Mat. 6,5-6. Ir jei meldžiatės nebūkite kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad žmonių būtų matomi; iš tiesų sakau jums, jie jau neteko savo užmokesnio. Tu gi, kada meldies, įeik į savo kambarį, ir užsidaręs savo duris, melsk savo Tėvą, kuris yra slaptoje, o tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, atlygins tau.
	Kryžių bei stovylų, kaip religingumo ženklų, statymas, krucifiksų*) vartojimas, kad ir kaip karsto papuošalą, priešinasi pirmam ir antram Viešpaties įsakymams (§ 11).
	Šv. Rašte nerandame nė jokių įrodymų, kad malda siunčiama visagaliui Dievui

*) Kryžių su muka.

iš vietų vadinamų šventomis, būtų reikšmingesnė, negu ta pati malda atlikta kitoje kokioje vietoje.

Ražančių kalbėjimai, kaip tos pačios maldos daugkartinis pakartojimas, prieštarauja Viešpaties Kristaus žodžiams:

„Melsdamiesi nebūkite daugkalbiai, kaip pagonys, nes jie mano, kad per savo gausias kalbas išklausyti būsią“ (Mat. 6, 7)

Š. Raštas nenurodo, kad škaplierių, medalikėlių ir panašių daiktų nešiojimas užtikrintų išganymą.

Pasninkų, kaip nuo valgio susilaikymo, šventraštis niekur nepataria (neperša). Tačiau žydai pasninkaudavo šeimyninio, asmeninio arba savo krašto liūdesio metu.

(1 Sam. 7, 6; Tess. 22,26; 2 Sam. 1, 12; Ezros. 8, 23; 2 Sam. 12, 16; 1 Kar. 21, 27 ir daug kitų vietų). Žydų pasninkas buvo pilnas susilaikymas nuo valgymo iki vakaro, besimeldžiant bei liūdint.

Jėzaus mokiniai nepasninkavo, kol Viešpats Kristus buvo žemėje (Mat. 9, 14). Bet Nauj. Testamente turime keletą pastabų apie apaštalų pasninkavimą (2 Kor. 6, 5; 1 Kor. 7, 5; 2 Kor. 11 27), tačiau pasninkas niekur nėra įsakytas.

Apaštalų (Kristui užžengus dangun) ir pirmųjų krikščionių pasninkavimas, buvo tik nuo žemiškų daiktų pasišalinimas kurs jungėsi su iš geros valios plustančiu pilnu nuo valgymo ir gėrimo susilaikymu. O tokie pasninkai yra net patartini. Apaštalas Povilas tiesiog smerkia valgių padalinimą į tyrus ir netyrus, kalbėdamas: „Tyriems visa yra tyra (Tit. 1,15), visa kas parduodama prekyvietėje, valgykite“ (1 Kor. 10, 25). Ne menkiau smerkia ir susilaikymą nuo kaikurių valgių kalbėdamas:

Dvasia gi aiškiai sako, kad vėlesniais laikas kaikurie atpuls nuo tikėjimo, laikydamies klaidinančių dvasių ir piktų dvasių mokslo tų, kurie veidmainystėje melą kalba ir kurie turi sąžinėje įdegintą žymę, kurie draudžia tuoktis, liepia susilaikyti valgių, kuriuos juk Dievas yra sutvėręs valgyti su dėkojimu tikintiesiems ir pažinusiems tiesą. (1 Tim. 4, 1-3).

Evangelikai meta 40-ties dienų pasninkavimą ir visus kitus pasninkus, kuriuos įsako Rymo-katalikų bažnyčia. Vienok pripažįsta tokį pasninką kaip iš laisvo noro plustantį susilaikymą nuo bet kokių valgių šalinimosi nuo žemiškų reikalų metu. Pasninką negalima

laikyti atsilyginimu už nuodėmes.

Kolos. 2, 16. Taigi, tegul niekas jus neteisia dėl valgio ar gėrimo.

Mat. 15, 11. Ne tai, kas pro burną įeina, sutepa žmogų, bet kas išeina iš burnos, tas sutepa žmogų.

1 Kor. 8, 8. Bet valgis mus nepriartina Dievui: taip nei nieko neprarandame, jei nevalgome, nei nieko nelaimėsime jei valgome.

14 Pamaldos laikomos lotynų kalba.

14. Pamaldos laikomos visiems besimeldžiantiems suprantama kalba.

1 Kor. 14, 8-9. Ir jei trimitas išduoda neaiškų garsą, kasgi ruošis kovai? Taip yra ir su jumis, jei liežuviu neišduosite gerai suprantamos kalbos, tai kaipgi bus žinoma, ką sakote? Juk jus kalbėsite lyg į orą.

1 Kor. 14, 19. Bet ir susirinkime vėliju pasakyti penkis žodžius savo protu, kad ir kitus pamokinčiau, negu dešimtį tūkstančių žodžių liežuviu.

15. Be sekmadienio, kurio šventimas įsakytas trečiuoju Dievo įsakymu, reikia švęsti kaip sekmadieniu šias šventes.

I. Dievo šventės:

1. Kalėdos (25 gruodžio),
2. Nauji Metai (1 sausio),
3. Trys Karaliai (6 sausio),

15. Šv. Raštas įsako švęsti tik sekmadienius, o jokių kitų dienų švęsti neįsako ir net nemini. Todėl pas evangelikus-reformatus švenčių šventimas nėra dogma*), bet yra tik kaip paprotys, kurs įvairiuose kraštuose įvairiai taikomas.

*) Graikų kalbos žodžiu „dogma" pažymima kaip vieną bažnyčios mokslo dėsnį taip ir visą tokių mokslo dėsnių junginį.

4. Velykos,
5. Dangun žengimas,
6. Sekminės,
7. Šventa Trejybė (pirmas sekmadienis po Sekminių),
8. Dievo Kūno.

II. Švenčiausios Panelės Marijos šventės.

1. Š. P. Marijos (Grabnyčios—2 vasario) apvalymas,
2. Apreiškimas (Blavieščius kovo 25 d.),
3. Marijos dangun žengimas (Žolinė rugpiūčio 15 d.),
4. Š. P. Marijos Užgimimas (Žolinė rugsėjo 8 d.) ir
5. Nekaltas Š. P. M. Prasidėjimas (gruodžio 8 d.),

III. Viešpaties Šventųjų šventės.

1. Šv. Stepono (gruodžio 26 d.),
2. Šv. šv. Petro ir Povilo (birželio 29 d.),
3. Visų Šventųjų (lapkričio 1 d.),
4. Krašto arba vyskupijos patrono šventė (Lietuvoje šv. Kazimiero — 4 kovo) ir
5. Parapijos patrono arba bažnyčios šventojo vardo šventė.

Nesenai papa sumažino švenčių skaičių, bet sumažinimo įvykdymą paliko patiems vyskupams.

Nuo apaštalų laikų krikščionių tarpe buvo paprotys rinktis bendrai maldai — metinėms sukaktuvėms paminėti:

1. Viešpaties Kristaus gimimą,
2. Jo apipiaustymą,
3. Kristaus Viešpaties kentėjimą ir mirtį,
4. Kristaus iš mirusiųjų prisikėlimą,
5. Kristaus Viešpaties dangun žengimą, ir
6. Šv. Dvasios atsiuntimą.

Tomis dienomis minimi Dievo Žodžio įsikūnijimo nusidavimai.

Atmesdami Rymo katalikų bažnyčios šventes, skiriamas šventiesiams ir Panelei Marijai paminėti, evangelikai reformatai paliko beveik bendrai priimtą paprotį — švęsti tik šešias anksčiau išvardytas šventes.

Be to, daugybėje kraštų, pavyzdžiui, ir pas mus Lietuvoje užsiliko paprotys kai kurias šventes (Kristaus gimimo, prisikėlimo, šv. Dvasios atsiuntimo) švęsti trijų dienų poilsiu ir pamaldomis bažnyčioj. Jau nuo kelių šimtmečių Viešpaties Jėzaus apipiaustymo šventė sujungta su Naujųjų Metų švente.

(Apie Trijų karalių šventę, žiūrėk § 96).

III. Apie krikščioniškąją bažnyčią.

16. Krikščioniška bažnyčia, kuri šv. Dvasios galybe tapo užvesta ant kelio pažinti išganančią tiesą, yra vienintelė vedėja į išganymą.

Mork. 16, 16. Kas įtikėjo ir buvo pakrikštytas, bus išganytas, bet kas neįtikėjo, bus paskandintas.

Rymo Katalikų	Evangelikų Reformatų
17. Krikščioniška bažnyčia yra regima tikinčiųjų krikščionių bendrija; žemėje tie krikščionys sujungti tarp savęs, tikėjimo vienybe ir sakramentais, ir jie yra rėdomi dvasininkų, tai yra teisėtų kunigų su Rymo vyskupu pryšakyje.	17. Krikščioniška bažnyčia yra visų danguje ir žemėje esančių krikščionių bendrija. Krikščioniška bažnyčia žemėje yra dvejopa, būtent: regima ir neregima. Prie regimos priklauso visi, kurie yra pakrištyti. Prie neregimos priklauso tiktai tikrai į Viešpatį Kristų tikintieji ir per tikėjimą atgimdyti.
18. Tik Rymo katalikų mokslo išpažintojai gali būti išganyti, nes Rymo katalikų mokslas yra vienintelis, būtinas ir išimtinas vadas į išganymą ir į dorybę.	18. Išganytas bus tik tas, kurs tikrame ir gyvame tikėjime į Viešpatį Kristų priims Jo malones. Jon. 3, 36. Kas tiki į Sūnų, turi amžiną gyvenimą, bet kas neklauso Sūnaus, tas nematys gyvenimo, bet Dievo rūstybė pasilieka jam Apašt. darb. 16, 31. Tikėk į Viešpatį Jėzų, o būsi išganytas tu ir tavo namai. Juk šv. Rašte nėra paminėta, kad paskandinti tie žmonės, kurie neturėjo progos išgirsti apie Dievą ir Evangeliją.

Rymo Katalikų	Evangelikų Reformatų
19. Papa yra neklaidingas tikėjimo ir doros dalykuose. Neklaidingumo privilegija (išimtina teisė) priklauso ir visuotiniems sinodams ir vyskupams, kurie jungiasi su papa vienybės ryšiais, nors jie būtų išblaškyti po pasaulį, bet laikomi susirinkusiais, tai yra jei jie vienodai moko.	19. Neklaidingas tėra tik Viešpats Dievas ir šventas Jo Žodis. Bažnyčia, kiek ją rėdo šventoji Dvasia ir Viešpaties valia, šv. Rašte apreikšta, taipgi neklysta ir yra tiesos šulas ir pamatas. Bet bažnyčia, kaip susidaranti iš nuodėmingų žmonių, gali nutolti nuo tiesos ir klaidžioti, kaip apie tai liudija krikščioniškos bažnyčios nusidavimai. Jon. 16, 13. Kada ateis Ji, tiesos Dvasia, įves jus į visą tiesą. Nes ji kalbės ne pati iš savęs, bet ką tik išgirs, tai sakys ir paskelbs jums, kas turi įvykti. 1 Tim. 3, 15. O jei užtrukčiau, kad žinotumei, kaip tau reikia elgtis Dievo namuose, kurie yra gyvojo Dievo surinkimas (bažnyčia) tiesos šulas ir tvirtumas.

Papa Pijus IX paskelbė liepos 18 d. 1869 m. savo ir visų jo pirmtakūnų neklaidingumą. Pijus IX paskelbė ir savo pirmtakūnų neklaidingumą, o šie, pastarieji, taip apie save nemanė. Taip, pavyzdžiui, didžiausias ir žymiausias katalikų bažnyčios papa Gregorijus VII (1073—85) dar nieko nežinojo apie šventojo sosto neklaidingumą, o Inocentas III (1198—1216) dar viešai galėjo išpažinti, kad ir tikėjimo dalykuose gali papa klysti, bet tuomet, ir tik tuomet jis patenka bažnyčios teisman. 50 metų praslinkus, papa Inocentas IV (1243—54) moko, kad ir papa gali klysti; klaidinga esą sakyti: „aš tikiu, ką papa tiki". Hadrijanas VI (1522—23) skelbė, kad papos ir tikėjimo dalykuose gali klysti ir klydo, „nes daug Romos papų buvo heretikai". Papa Sikstus V (1585—90) buvo išleidęs bibliją ir paskelbęs, kad tik vien papa galįs nustatyti tikrąji tekstą*).

*) Istorinės žinios paimtos iš „Kurtz Kirchengeschichte 2 tomai".

Bet greitai įsitikino, kad jo išleistoje biblijoje taip daug klaidų, kad matė save priverstu tą biblijos laidą atšaukti, o išplatintus egzempliorius vėl surinkti.

Katalikų bažnyčia tvirtina, kad Kristus Viešpats palikęs savo vietininku apaštalą Petrą ir jo įpėdinius iš eilės. Iš bažnyčios gi nusidavimų yra žinoma, kad buvo po du, net ir po tris Kristaus vietininkus arba papas. Taip apie 220 metus Romoje buvo papomis Kalistas ir Hippolytas. O nuo 1378—1417 metų buvo po du ir tris papas: *Romoje* Urbanas VI (1378—89), Bonifacas IX (1389—1404), Inocencas VII (1404—06), Gregoras XII (1406—15); *Avinione* gi — Klemensas VII (1378—94), Benediktas XIII (1394—1424). Koncilis (Sinodas) Pizos mieste 1409 nutarė Romos papą Gregorą XII ir Aviniono papą Benediktą XIII prašalinti kaip eretikus. Jų vietoje išrinko Aleksandrą V (1409—10). Kadangi anie du prašalintieji neatsisakė, tai katalikų bažnyčią turėjo dabar bent tris papas, kurie vienas kitą keikė ir niekino. Aleksandrui V po 10 mėnesių pasimirus, jo vietą, kaip trečias papa, užėmė Jonas XXIII (1410—1419). Šito Jono praeitis pasižymėjo tamsiais darbais. Kuomet Koncilis Konstancijos mieste (1414—18) apkaltino jį sunkių prasižengimų daugybe, jis išsigandęs pažadėjo nuo papos urėdystės atsisakyti, jei tą patį padarysią ir kiti du papos. Bet paskui, pasinaudojęs gera proga, pabėgo persirengęs arklidės tarnu. Bet visgi jis buvo sugautas, nuo papos sosto prašalintas ir pasmerktas kalėti iki gyvos galvos. Tarp papų daugybės buvo ir tokių, kurie savo nepadoru gyvenimu visai neatatiko apaštalo Petro sostą. Taip papa Aleksandras VI Borgia (Boržia) 1492—1503 pasižymėjo ištvirkimu, išdavyste, žudynėmis, nuodijimais. Dar kardinolu būdamas jis turėjo sugulovę ir prigyveno su ja keturis sūnus ir vieną dukterį. Kad savo vaikus išaukštintų ir gerai aprūpintų, jis, kaip papa, nieko nesigailėjo: buvo leistos jam visos priemonės savo tikslui atsiekti. Vis tai žinant, kyla daug pilnų abejonės klausimų. Argi ir toks papa Aleksandras VI buvo neklaidingas? Kuris

dvejų arba trijų papų buvo neklaidingas? Juk Kristus sulyg katalikų mokslu vienam paliko savo vietininkystę. Kaip galėjo kartu būti du ir trys papos? Kaip gali būti neklaidingas? Juk ir jis tas pats žmogus, kaip ir visi kiti žmonės. Evangelikų supratimu žmogaus neklaidingo negali būti. Todėl mes nepripažįstame papos kaip Kristaus vietininko ir bažnyčios galvos ir jo neklaidingumo. Ir pats papos neklaidingumo paskelbimas nepraėjo vienu balsu ir gluotniai. Buvo paduota 88 priešingi balsai, o vyskupas Kottleris keliaklupsčias maldavo papą nekladingumo paskelbimu neardyti bažnyčios vienybės ir nedrumsti ramybės joje. Nepatenkintieji papos neklaidingumo paskelbimu atsiskyrė nuo katalikų bažnyčios ir sudarė senkatalikių sektą.

20. Papa yra regima bažnyćios galva ir šv. Petro įpėdinis, kuriam Viešpats Jėzus suteikė vadovybę tarp apaštalų ir vyriausį krikščionių ganymą.

Visi pakrikštyti yra papos valdžioje ir niekam neleista kritikuoti jo sprendimų.

20. Bažnyčios galva yra pats Viešpats Jėzus Kristus ir, kaip visur esantis, nereikalingas regimo vietininko žemėje.

Mat. 28, 18 ir 20. Priėjęs Jėzus, kalbėjo jiems (mokiniams) tardamas: „Man yra duota visa galybė danguje ir žemėje. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio galo".

Efez. 1, 22. (Viešpats Dievas) Jis padėjo visa po jo (Kristaus) kojomis ir darė jį galva viso surinkimo (bažnyčios).

Kolos. 1, 18-19. Jis yra kūno surinkimo (bažnyčios) galva, jis, kurs yra pradžia, pirmagimis mirusiųjų, kad visame turėtų pirmenybę; nes pamėgo visoje Dievo pilnybėje gyventi Jame.

Kristus nesuteikė apaštalui Petrui vadovybės tarp apaštalų, nei išimtinos ganytojo teisės, taip gi nepaliko jo savo įpėdiniu; Pats Petras nelaikė savęs kitų apaštalų

viršininku, bet vadino save bendradarbiu.

1 Petr. 5,1. Taigi esančius tarp jūsų vyresniuosius meldžiu aš, taip pat vyresnysis ir Kristaus kentėjimų liudytojas.

Petrą siuntinėjo apaštalai, o ne jis apaštalus.

Apšt. drb. 8,14. Buvusieji Jeruzolėje apaštalai, išgirdę, kad Samarija priėmė Dievo Žodį, siuntė pas juos Petrą ir Joną.

Povilas Petrą barė, o ne Petras Povilą (Gal. 2,11). Petras nebuvo viršesnis už kitus apaštalus, nes visi apaštalai buvo lygūs. Gal būt, kad apaštalas Petras skelbė Dievo Žodį Ryme, tačiau neturime istorinių įrodymų, kad jis būtų buvęs Rymo vyskupu. Jei jis buvo Ryme tai jis negalėjo būti 25 metų, kaip katalikai tvirtina, nes nepakanka apaštalo Perto gyvenimo. Tuo mažiau žinome, kad jis savo įpėdiniais būtų paskyręs Rymo vyskupus.

Biblija nekalba apie vyskupų neklaidingumą, taip pat nemini, kad Petras, arba kuris nors apaštalų būtų perdavęs savo urėdystę kokiam nors savo įpėdiniui; niekur nėra paminėta apie regimą bažnyčios galvą, arba apie Kristaus Viešpaties vietininką žemėje.

Aukščiausias tikėjimo dalykuose teisėjas yra šv. Raštas.

Gal. 1, 8-9. Bet nors mes, arba angelas iš dangaus skelbtų jums kitą Evangeliją, ne kaip mes esame skelbę jums, tebūna prakeikimas. Kaip mes pirma sakėme, taip dabar ir vėl sakau: jei jums kas nors skelbtų Evangeliją ne tą, kurią priėmėte, tebūna prakeikimas.

21. **Viešpaties Kristaus Petrui pasakytų žodžių reikšmės paaiškinimas.** *„Ganyk mano avis"* (Jon. 21, 16). Romos vyskupai, tuose papos žodžiuose mato perdavimą Petrui ypatingų sielų ganytojo pareigų. Suprantamas daiktas, kad tuo pasakymu Petras būtų išaukštintas kitų apaštalų tarpe, tai būtų įrodymas didžiausio Išganytojo pasitikėjimo paprastu žveju. Bet kodėl gi Petras nuliūdo, kada išgirdo Jėzaus paklausimą: „Simone, Jono sūnau! ar myli mane?" (Jon. 21, 15-17). Petras nuliūdo todėl, kad tuo paklausimu pajuto sąžinės prikaišiojimą už Mokytojo užsigynimą (Mat. 26, 69-75; Mork. 14, 66-72; Luk. 22, 55-62; Jon. 18, 17). Žodžiais „ganyk mano avis" Jėzus metė užmaršos jūron Petro užsiginymą. Kaip tik tuo momentu Petras pajuto savo kaltę ir nuliūdo, atsiminęs, kad dėl gresiančių baisių kančių išsigynė Kristaus. Primindamas Petrui jo baimę, iš anksto pranešė kankinio mirtį (Jon. 21, 18-19) tardamas: *„Kada pasensi, kitas tave sujuos ir nuves kur nenori. Tai pasakė, nurodydamas, kokią mirtimi pagarbins Dievą."*

O gal, neatsižvelgiant į tai, vis dėl to žodžiuose *„ganyk mano avis"* reikia rasti Petro tarp kitų apaštalų viršenybė? Anaiptol. Tais žodžiais neperduodamos išimtinos ganytojiškos pareigos, nes kitose Šv. Rašto vietose turime įrodymų, kad apaštalai vienodai rūpinosi Kristaus kaimene.

Apaštalas Povilas, anas žinomas bažnyčios organizatorius, duoda kartu su Petru kitiems įsakymus rū-

pintis Kristaus kaimene (Apd. 20,28). Pirmame korintiečiams laiške (1 Kor. 1, 10-16), turiame graudina išpažintojus ir ragina prie vienybės, Povilas Petro nemini; jeigu jis Petrą būtų laikęs bažnyčios galva, tai tikrai būtų prasitaręs ir apie ano viršenybę. Iš to, kas pasakyta, aišku, kad Viešpats Kristus, neturėjo minties apie Petro supremaciją (viršenybę), tardamas jam anuos žodžius: *„ganyk mano avis“*.

2. Mat. 16, 18-19 *„Tu esi Petras, ir ant šitos uolos aš įkursiu savo bendriją (bažnyčią) ir pragaro vartai nenugalės jos. Aš tau duosiu dangaus karalystės raktus, ir ką tu suriši žemėje, bus surišta danguje, ir ką tu atriši žemėje, tai bus atrišta ir danguje.* Jei šituos žodžius išimti iš bendro pasakojimo ir atskirai aiškinti ne sąryšyje su visu 16 perskyrimo pasakojimu, tai galima būtų manyti, kad tartum iš tikrųjų Kristus Viešpats paliko apaštalą Petrą savo vietininku ir regima bažnyčios galva ir perdavė jam savo valdžią. Bet šituos du viršeliu reikia aiškinti sąryšyje su visu to perskyrimo pasakojimu. Kristus Viešpats su savo mokiniais buvo pasitraukęs nuošaliai. Čia jis paklausė savo mokinių: „ką kalba žmonės apie žmogaus sūnų, kas jis yra“? Mokiniai atsakė: „vieni sako, tu esi Jonas krikštytojas, kiti—Elijas, vėl kai kurie—tu esi Jeremijas arba pranašų vienas. Paskui tarė jiems: „Jūs gi, ką sakote, kas aš esu“. Apaštalas Petras atsakydamas tarė: „tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“.

Norėdamas sužinoti mokinių nuomonę apie save, Jėzus savo klausimu kreipėsi *į visus* mokinius. Tan klausiman atsakė *vienas* apaštalas Petras. Kodėl jis taip pasielgė? Mat, iš to, ką iš Šv. Rašto mes žinome apie apaštalą Petrą, jis priklauso prie tos rūšies žmonių, kuriuos reikia pavadinti greituoliais, karštuoliais. Pakanka tik atsiminti Petrą jūroje vaikščiojantį, persimainymą kalne, Getsemanės darže. Greituolio žmogaus būdą apaštalas Petras ir čia parodė. Kol kiti mokiniai, nustebę nelauktu klausimu, dairėsi, žiūrėjo vienas į kitą ir mąstė, ką atsakyti, apaštalas Petras greitai sugebėjo išreikšti savo ir mokinių apie Jėzų nuomonę:

„Tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“. Tokiuo atsakymu Petras išgelbėjo kitus apaštalus iš keblios padėties, nes greitomis jie negalėjo susigriebti tinkamų žodžių savo nuomonei apie Jėzų išreikšti. Taigi ir aukščiau išvardyti žodžiai, kuriais katalikų bažnyčia nori įrodyti Kristaus apaštalui Petrui duotą bažnyčios galvos urėdystę, pasakyti visiems mokiniams, o ne vienam apaštalui Petrui. Kad šis tvirtinimas ne klaidingas, galima spręsti iš to, kad žodžių mintis: *„ir ką tu suriši žemėje, bus surišta danguje, ir ką tu atriši žemėje, tai bus atrišta danguje“*. išreikšta visiems mokiniams Ev. Jono 20, 23. *„Jei jūs kam nors atleisite nuodėmes, tam jos bus atleistos; jei jūs kam nors sulaikysite nuodėmes, tam bus jos sulaikytos“.*

IV. Apie šventenybes (sakramentus).

22. Sakramentai, arba šventenybės, yra išoriniai Viešpaties Kristaus įsteigti ženklai, per kuriuos užtikrinama mums Dievo malonė.

23. Yra septyni sakramentai:
1) krikštas,
2) sutvirtinimas tikėjime,
3) aukuro sakramentas,
4) atgaila,
5) moterystė (porystė),
6) kunigystė ir
7) paskutinis aliejum patepimas.

23. Kristus Viešpats įsteigė tik du sakramentu: krikštą ir Viešpaties vakarienę.

Mat. 28 18-19. Priėjęs Jėzus kalbėjo jiems, tardamas: man yra duota visa galybė danguje ir žemėje. Tad eikite ir mokykite visas tautas, krikštydami jas vardan Tėvo Sūnaus ir šv. Dvasios.

1 Kar. 11, 23-25. Nes aš ėmiau iš Viešpaties, ką ir jums padaviau, kad Viešpats Jėzus tą naktį, kurioj buvo išduotas, ėmė duoną, dėkojo, laužė ir tarė: „Imkite ir valgykite; tai yra mano kūnas už jus; tai darykite mano atminimui.“ Taip pat ir taurę po vakarienės, tardamas: „Šita taurė yra naujoji sandora mano kraujuje; tai darykite, kiek kartų gersite, mano atminimui“.

Rymo Katalikų	Evangelikų Reformatų
24. Sakramentas pats savaime (ex opere operato) teikia Dievo malonę.	24. Ne kiekvienas, kurs priima regimus sakramento ženklus, gauna neregimas malones, bet iš tikrųjų gauna tik tas, kurs turi tikrą ir gyvą tikėjimą. Rom. 2, 28-29. Nes ne tas yra žydas, kurs iš viršaus rodosi, ir ne tas yra apipiaustymas, kurs iš viršaus kūne daromas; bet kurs viduje, tas yra žydas. Ir apipiaustymas, kurs vyksta širdyje ir dvasioje, o ne sulyg raide; tokiam pagyrimas tenka ne iš žmonių, bet iš Dievo.

V. Apie šv. krikšto sakramentą.

25. Krikštas yra sakramentas, įsteigtas paties Viešpaties Jėzaus Kristaus.

Mat. 28, 18-19; žiūrėki § 23.

Rymo Katalikų	Evangelikų Reformatų
26. Krikštas yra atlyginimo (atnaujinimo sakramentas). Jo pasėkos yra tokios: 1) atleidimas visų nuodėmių, ir įgimtos, taip ir darbu padarytų pirm krikšto. 2) pilnas amžinosios ir laikinosios bausmės atleidimas. 3) Apšviečianti malonė, kartu su trimis dieviškomis dorybėmis ir šv. Dvasios dovanomis; taip gi gaunama ir sakramentalė malonė, turinti palaikyti viršgamtišką gyvenimą, 4) įėjimas į ištikimųjų (krikščionių) bendriją arba	26. Krikštas yra Naujojo Testamento šventenybė, kuri nuplovimu tyru vandeniu, šv. Trejybės vardan, užtikrina, kad Kristaus ant kryžiaus pralietas kraujas taip naikina mūsų nuodėmes, kaip vanduo nuplauna kūną. Apšt. drb. 10, 47. Argi gali kas uždrausti vandens pakrikštyti tiems, kurie gavo šventąją dvasią, kaip ir mes? Efez. 5, 25-26. Kaip ir Kristus mylėjo surinkimą (bažnyčią) ir išdavė pats save už ją, kad ją pašventintų, apvalydamas vandens plovimu per žodį.

į bažnyčią ir teisė naudotis visomis dvasiškomis dovanomis,

5) teisė patekti dangaus karalystėn.

27. Krikštas yra regimas ženklas, kurs parodo, kad pakrikštytasis priklauso krikščioniškai bažnyčiai.

28. Krikštas gali būti dvejopas: iškilmingas, tai yra su apeigomis ir privatinis be apeigų—tik vandeniu krikštas be apeigų vartojamas gresiant krikštyjamajam mirties pavojui.

28. Nors visi žmonės turi būti pakrikštyti ir tai kūdikystėje (palygink Mork. 10, 14-16 ir Apšt. drb. 2, 38-39), bet vis tik ne pati krikšto regimoji apeiga duoda išganymą, bet gyvas tikėjimas į Viešpatį Jėzų Kristų —„*kiekvienas, kurs šaukiasi Viešpaties vardo, bus išganytas*“, sako apaštalas Povilas (Rom. 10, 13). Viešpats Kristus, kalbėdamas apie krikštą ir išganymą, pasakė: „*Kas neįtikės, bus paskandintas*“ (Mork. 16, 16). Ir taip išganymas pareina ne nuo krikšto, bet nuo tikėjimo į Viešpatį Jėzų Kristų.

Piktadariui prie kryžiaus, kurs nors ir nebuvo pakrikštytas, bet įtikėjo, tarė Viešpats Kristus: „*Iš tikrųjų sakau tau, šiandien būsi su manimi rojuje*“ (Luk. 23, 43). Ir apaštalas Povilas sako: „*Dievas turtingas gailestingumu* (Ef. 2, 4).

30. Krikštas neturi būti kartojamas bei papildomas; jis yra pripažintinas, nors jis ir būtų atliktas kokioje nors kitoje tikyboje.

31. **Simboliška vandens reikšmės kilmė** šv. krikšto sakramente yra tokia.

Pirmasis žydų įstatymų davėjas, Moizė, eidamas prie anų laikų pusiau laukinės žydų tautos suvisuomeninimo, davė jai socialį sutvarkymą ir papročius, o kartu su tuo ir tikro Dievo—Javės kultą. Viena tų sudėtingų apeigų dalių Javės garbei buvo kūno plovimas prieš pradedant kokį religinį veiksmą, valymas drabužių ir įvairių daiktų, kurie kaip nors jungėsi su garbės reiškimu Dievui. Tomis apeigomis, sunkiomis atlikti bevandenėje tyrumoje, izraelitas reikšdavo Dievui pagarbą (2 Moz. 19, 10; 29, 4; 30, 19; 3 Moz. 8, 6; 4 Moz. 8, 7).

Plovimas buvo nemažiau sudėtinė sergančio arba „netyro" asmens valymo apeigos dalis (3 Moz. 15).

Kadangi maldos ir aukos, atliktos šventovėse, apvalydavo nuodėminininkus (3 Moz. 4, 5 ir 6 perskyrimai), todėl kūno apvalymas, kurs buvo atliekamas pirm kokios religinės apeigos, tapo simboliniu pavyzdžiu siekti sielos tyrumo (sielos valymosi) (Ezdr. 6, 20; Jer. 2, 22; 4, 14; Zach. 13, 1; Jez. 1, 16; 4, 4; Ezek. 16, 9; Psl. 51, 4, 9).

Kuomet Jonas Krikštytojas skelbė tyruose ir ragino atgailai, tuomet viešpatavo bendras analoginis (atatinkamas) pajutimas—valyti kūną ir sielą. Todėl, kas išpažindavo savo nuodėmes, buvo apiplaunamas vandeniu (krikštijamas), tai buvo sielos apvalymas ir atgimdymas per atgailą ir atsivertimą.

VI. Apie sustiprinimo tikėjime sakramentą.

32. Sustiprinimas tikėjime yra sakramentas, kuriuo žmogus per vyskupo patepimą ir maldą gauna malonės ir šv. Dvasios dovanų užtikrinimą tikėjime ir krikščioniškos tobūlybės sustiprinimui.

32. Sustiprinimo tikėjime sakramentas atmetamas, kadangi šv. Rašte nepamimėta jo apeiga.

Nėra nurodymų, kad per sustiprinimo apeigą gaunamos šv. Dvasios dovanos.

Rymo katalikai, įrodinėdami sustiprinimo tikėjime

sakramentą, remiasi Apšt. drb. 8, 17 ir Žyd. 6, 2, kur kalbama apie šv. Dvasios suteikimą per apaštalų rankų uždėjimą. Šv. Rašte nėra jokių įrodymų, kad apaštalai būtų perdavę kokiu nors būdu Rymo katalikų vyskupams šv. Dvasios dovanos suteikimą.

Šv. Dvasios suteikti gali tik Viešpats Dievas ir mūsų Išganytojas Jėzus Kristus.

VII. Apie Konfirmaciją.

33. Rymo katalikų tikybos moksle konfirmacijos nėra.

Panaši apeiga, bet nelygi yra pirmoji išpažintis ir pirmoji komunija. Tiek prieš atliekant pirmą išpažintį tiek ir prieš einant pirmos komunijos esti trumpas tikybos pamokymas.

33. Konfirmacija yra vieša priesaikos apeiga, kuomet pažadama bažnyčiai ištikimybė ir laikymasis evangelikų reformatų tikybos iki pat mirties.

Kadangi pirm konfirmacijos vyksta religijos mokymas, o į apeigą, kaip sudėtinė, dalis įeina tikėjimo išpažinimas, atliekamas besikonfirmuojančio asmens laisva valia ir viešai, konfirmacija yra tuo ir patvirtinimas, kad tapo ištesėti krikšto tėvų duotieji pažadai — išauklėti vaiką krikščionių tikyboj.

34. Paprotys, sulig kuriuo konfirmuojantis dvasininkas uždeda rankas ant besikonfirmuojančio galvos, nereiškia šv. Dvasios sutei-

kimo, ją gali suteikti tik Viešpats Dievas ir Išganytojas Jėzus Kristus. Tai yra tik seno apaštalų papročio pakartojimas regimai išreikšti Dievo palaiminimą. Apašt. drb. 8,17. „Tuomet dėjo ant jų rankas, o jie gavo šv. Dvasią“

35. Paprastai konfirmuojamasi sulaukus apie 16 metų, tai yra, tokiame amžiuje, kuomet visai sąmoningai gali atlikti tikėjimo išpažinimą ir pažadėti būti ištikimu (a) bažnyčiai ir konfesijai.

Pirm konfirmacijos būtinas mokymas religijos. Mokymo darbą atlieka konfirmuojantis kunigas.

36. Daugumoje kraštų konfirmacijos apeiga jungiasi su apeiga jaunimo prie pirmosios Viešpaties vakarienės prileidimu, bet taş jungimas yra grynai papročio dalykas. Kai kuriose čekų ir škotų parapijose, pirmosios komunijos apeiga atliekama po įvykusios konfirmocijos kitą šventadienį arba sekmadienį.

VIII. Apie aukuro (altoriaus) Viešpaties vakarienės (šv. komunijos) sakramentą.

37. Viešpaties vakarienė (aukuro—altoriaus sakramentas) yra paties Kristaus įsteigta šventenybė.

38. Aukuro sakramentas yra didžiausias ir vaisingiausias visų šventenybių ir vadinasi švenčiausiu sakramentu.

Švenčiausias sakramentas vadinamas dar ir taip: eucharistija, aukuro sakramentas, Viešpats Jėzus, Viešpaties stalas, komunija, viatikum, angelų duona, visų švenčiausia hostija, Viešpaties kūnas ir kraujas.

39. Švenčiausias sakramentas suprantamas dvejopai: kaip sakramentas ir kaip nekruvina auka.

Per auką atiduodame Viešpačiui Dievui garbę ir teikiame dovaną, o per sakramentą gauname iš Viešpaties Dievo didžiausią dovaną.

Tos aukos apeiga vadinasi šv. Mišios. Šv. Mišios yra kryžiaus aukos atminimas, tai yra tikra Naujosios sandaros auka, kurioj pats Kristus duonos ir vyno pavidale, kunigui tarpininkaujant, aukojamas Viešpučiui Dievui nekruvinu būdu.

Kas jau esmę liečia, tai šv. Mišios yra tokia pat auka, kokia buvo ir ant kryžiaus. Šv. Mišių vai-

38. Visos šventenybės, Viešpaties Kristaus įsteigtos, turi vienokią svarbą.

Šv. Raštas nesako apie kurio nors sakramento didesnę ar mažesnę vertę.

39. Šventraštis nemini apie dvejopą Viešpaties vakarienės charakterį.

Viešpats Kristus neįsakė savo mokiniams kartoti aukas, kuri buvo atlikta ant kryžiaus. Apaštalas kaip tik primygtinai pabrėžia, kad viena Kristaus Viešpaties ant kryžiaus auka yra padaryta „*vieną kartą* visadai“ ir už visus, kurie priima tą auką. Nėra reikalo jos kartoti.

Žyd. 7, 26-27. Nes priderėjo, kad toks mums būtų Vyriausias kunigas, šventas, nekaltas, nesuteptas, atskiras nuo nuodėmininkų ir aukštesnis už dangų, kuriam neprivala kasdien, kaip vyriausiems kunigams, atnašauti aukų pirma už savas nuodėmes, o paskui už žmonių, nes tai padarė *vieną kartą visiems kartams,* aukodamas pats save.

Žyd. 10, 10 ir 14. Toje valioje mes esame pašventinti Jėzaus Kristaus kūno paaukojimu *vie-*

sius yra stiprinančios dovanos: pašventinančių dovanų dauginimas, nuodėmių atleidimas, ikmetinės bausmės atleidimas, įvairios malonės irikmetinė pagalba.

40. Mišių metu pašventinti duona ir vynas

ną kartą visiems kartams, nes viena atnaša jis pašventino *visadai* tuos, kurie šventinami.

Žyd. 9, 24-25. Kristus įžengė ne į rankomis padarytą šventovę, tikrosios paveikslą, bet į patį dangų, nūnai pasirodyti už mus Dievo akyvaizdoje; ir *ne dažnai pata savęs* aukoti, kaip kad vyriausis kunigas kasmet įeina į šventovę su svetimu krauju.

Naujajame Testamente neminima auka, kaip būdas duoti garbę Viešpačiui Dievui; neminimos ir malonės, plūstančios iš tokios aukos,

Viešpats Kristus pasakė: „Ateina valanda ir dabar jau yra, kuomet tikri garbintojai, garbins Tėvą dvasioje ir tiesoje, nes ir Tėvas ieško garbintojų“ (Jon. 4, 23.).

Taigi nėra kalbos apie aukas, kaip apie būdą reikšti garbę, pagarbinti Viešpatį Dievą.

Mes privalome garbinti Viešpatį Dievą, kaip mus pamokė Viešpats Kristus:

Mat. 6, 5-6. Ir kad meldžiatės, nebūkite kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad būtų žmonių matomi; iš tiesų sakau jums, jie atsiėmė savo užmokesnį. Tu gi, kada meldies, įeik į savo kambarį ir, užsidaręs duris, melsk savo Tėvą, kuris yra slaptoje, o tavo Tėvas kurs mato slaptoje, tau atlygins.

40. Viešpaties Vakarienės metu mes vartojame tikrą

tampa jau nebe tie, tai yra, duona—nebe duona, vynas—nebe vynas, bet pasikeičia tikru mūsų Išganytojo Viešpaties Jėzaus kūnu ir krauju.

duoną ir tikrą vyną. Išganytojo kančiai ir mirčiai paminėti, tai ženklas dvasinio susigretinimo ir susijungimo su Kristu Viešpačiu ir su tikinčiais draugkrikščionimis; tuo užtikrinamas mums dalyvavimas Kristaus nuopelnuose ir malonėje (nuodėmių atleidimas, išteisinimas prieš Dievą, sustiprinimas mumyse meilės Kristui Viešpačiui ir draugbroliams, amžinas gyvenimas).

Dalyvaujame Viešpaties Vakarienėj įrodyti, kad priklausome bažnyčios draugystei.

Kristus Viešpats yra savo dvasia šv. Vakarienėje ir tikintieji turi su juo dvasinę draugystę ir susigretinimą.

1 Kor. 10,16. Palaiminimo taurė, kurią laiminame, argi nėra Kristaus kraujo bendrystė? Duona, kurią laužiame, argi nėra Kristaus kūno bendrystė?

Tiek vanduo krikšto sakramente nepasikeičia tikru krauju, bet yra dvasios tyrumo simbolis, tiek ir duona bei vynas šv. Vakarienėje netampa Kristaus Viešpaties tikru kūnu ir tikru krauju, bet yra jo paveikslas, kadangi Kristus Viešpats savo mokslu ir mirtimi taip stiprina mūsų sielas, kaip duo-

na ir vynas stiprina mūsų kūną.

Niekur nėra įrodymo, kad tam tikrų maldų atkalbėjimas, kunigo atliktas, paverstų duonos ir vyno pasikeitimą Kristaus Viešpaties kūnu ir krauju.

41. **Šv. Vakarienės supratimų skirtumai** evangelikų reformatų ir Romos katalikų yra tokie, kad Romos katalikai sulig raide supranta šiuos Kristaus Viešpaties žodžius: *„Imkite, valgykite, tai yra mano kūnas... tai yra mano kraujas...“* (Mat. 26, 26 28). Tuo tarpu evangelikai reformatai tuos žodžius supranta perkelta (netikra) prasme (alegoriškai) ir tai dėl šių priežasčių:

1. Jei Kristus Viešpats, būdamas šioje žemybėje, būtų norėjęs duoti savo mokiniams tikrą savo kūną ir tikrą savo kraują, tai jis būtų galėjęs tai padaryti nevartodamas duonos ir vyno, bet būtų paėmęs savo kūno ir kraujo dalelę ir davęs savo mokiniams.

2. Jei Kristus Viešpats būtų norėjęs duoti savo kūną ir kraują, pasidariusį iš pasikeitusios duonos ir pasikeitusio vyno prieš švęsdamas savo kančios ir mirties paminėjimą, tai, duodamas duoną ir vyną, būtų kalbėjęs: „tai tampa mano kūnu, tai tampa mano krauju“. Tokių žodžių nei panašių Kristus Viešpats neištarė. Todėl šv. Vakarienėje nėra Kristaus Viešpaties kūno ir kraujo. Taigi šiuos žodžius, *„tai yra mano kūnas... mano kraujas...“* reikia suprasti tik perkelta, netikra prasme, o perkeltas vaizdingas pasakojimo būdas dažnai vartojamas ir Sename ir Naujame Testamente. Pavyzdžiui:

a) Velykų Avinėlis vadinamas Passa, tai yra praėjimas todėl, kad jis turėjo būti ženklu, kad

Viešpats, žudydamas aigiptiečių pirmgimius praeis pro šalį pro izraelitiečių butus, kurie buvo pažymėti Avinėlio krauju.

b) Krikštas vadinamas atgimimu ir apvalymu nuo nuodėmių todėl, kad jis mums primena dvasinį atgimimą ir tuo užtikrina mus.

c) Visi prilyginimai (apie sėjėją, apie palaidūną sūnų ir t. p. yra alegoriški, kaip ir, Jono Krikštytojo liudijimas apie Jėzų: „*štai Dievo Avinėlis, kurs naikina pasaulio nuodėmes* (Jon. 1, 29).

d) Be prilyginimų, Kristus Viešpats vartojo perkeltą išsireiškimo būdą, kada save vadino „*gyvenimo duona*“ (Jon. 6, 35), „*durimis*“ (Jon. 10, 7), „*vynmedžiu*“ (Jon. 15, 1), „*keliu, einančiu į dangų*“ (Jon. 14, 6), „*geru ganytoju*“ (Jon. 10, 11). Kad ir čia Kristus Viešpats tardamas: ...*tai yra mano kūnas... tai yra mano kraujas*“ pavartojo netiesioginį išsireiškimo būdą ir kad po palaiminimo duona ir vynas nesiliovė buvę duona ir vynu, įtikina mus apaštalo Povilo žodžiai: „*kiek kartų jūs valgytumėte tą duoną*“ (ir taip duoną, nors vartojame palaimintą duoną) „*ir gertumėte tą taurę*“ (ir taip ne kraują) „*skelbkite Viešpaties mirtį*“ *iki jam ateinant* (1 Kor. 11, 26).

Kuo mums turi būti Viešpaties Vakarienėje dalyvavimas, sužinome iš apaštalo Povilo žodžių:

„Palaiminimo taurė, kurią laiminame, argi nėra Kristaus kraujo bendrystė? Duona, kurią laužome, argi nėra Kristaus kūno bendrystė?“ (1 Kor. 10, 16).

Tos priežasties dėliai evangelikai reformatai laiko Viešpaties Vakarienėje duonos ir vyno vartojimą dvasiniu susigretinimu su Kristum Viešpačiu, dalyvavimu Kristaus malonėje—duoną ir vyną gi regimais to dvasinio susigretinimo ženklais.

3. Pirmais krikščionybės amžiais Šventos Vakarienės duona ir vynas buvo laikomi Kristaus kūno ir kraujo ženklu ir paveikslu. Mokslas apie pasikeitimą (transsubstanciaciją) eina iš aštunto

šimtmečio. Bet tik 1215 metais Laterano Sinode galutinai buvo užtvirtintas tas mokslas.

42. Pasauliniems komunija dalinama tik vien duonos pavydalo, nes nėra abejonės (sulig Konstancijos Sinodo 12-tos sesijos), kad Kristaus kūnas ir Išganytojo kraujas yra ir duonos ir vyno pavydalų.

Kunigai komuniją prima dviejų pavydalų

42. Kadangi Kristus Viešpats, duodamas taurę, savo mokiniams, pasakė: „*Gerkite iš tos visi*“ (Mat. 26,27), todėl šv. Vakarienės Sakramentas teikiamas visiems tikintiesiems dviejų pavydalų — duonos ir vyno. Ir senovės bažnyčia iki 1415 m. taip darė, kuomet Konstancijos Sinodas tam tikru kanonu (įstatymu) atėmė taurę iš paprastų parapijiečių. O miręs 496 m. Romos papa Gelazius I, žinomas savo mokslingumu, taip rašo:

„Sužinojęs, kad kai kurie paima tik duonos gabalėlį, o susilaiko nuo Viešpaties kraujo taurės, tie — nežinau kokio prietaro patraukti — arba tegul jie vartoja sakramentą, arba tegul susilaiko nuo viso“.

Panašiai antrame šimtmetyje Klaramontano Sinode buvo išleista taisyklė, kad Viešpaties kūnas ir kraujas būtų teikiami atskirai. Ir taip nepamatuotai vėlesniais laikais atmainytas tas nutarimas.

43. Komunijai vartojama nerauginta duona (oblatai) ir vynas su vandeniu sumaišytas.

43. Netenka abejoti, kad duona, kurią Kristus Viešpats, įstatydamas vakarienės Sakramentą, laužė ir davė

savo mokiniams, buvo neraugintа (kepta be rūgšties), kadangi tai buvo prieš Paschos šventę. Ir nemažiau yra tikra, kad Kristus Viešpats, įstatydamas šv. Vakarienę, žydų papročiu vartojo vyną praskiestą vandeniu. Bet kadangi šv. Rašte nėra paminėta apie duonos rūšį, nei apie vandenį, primaišytą prie vyno, iš to galime daryti išvadą, kad Kristus Viešpats ir apaštalai laikė nesvarbiu dalyku, kokios rūšies duona bus teikiamas Sakramentas ir ar vyne bus vandens priemaišos. Šv. Vakarienei naudojamės kasdieninio vartojimo duona ir vynu.

Tos pačios nuomonės buvo ir pirmųjų šimtmečių krikščionys. Šv. Vakarienei jie vartodavo duoną, atneštą pačių komunikantų. Tas paprotys atsinešti duonos komunijai užsiliko dar iki pereito šimtmečio pusės ev. reformatų parapijose Čekijoje.

44. Komunija dalinama tokiu būdu, kad kunigas įdeda komunikantui duoną burnon.

44. Laikantis Kristaus Viešpaties žodžių: „*Imkite ir valgykite...*“ Mat. 26,26) komunikuojantis duoda komunikantui duoną į ranką, o pastarasis deda savo burnon, panašiai daroma ir su vynu.

Komunija duodama pilnai

sąmoningiems ir visai išmanantiems religinę apeigą. Tiktai tikintieji geria ir valgo šv. Vakarienės metu nuodėmių atleidimui, o netikintieji valgo ir geria sau teismą.

1 Kor. 11, 28-29. Todėl teištiria žmogus pats save, ir taip tevalgo tos duonos ir tegeria iš tos taurės. Nes kas valgo ir geria nevertai, tas valgo ir geria sau teismą, jei jis neatskiria Viešpaties kūno.

45. Komunija, suteikta mirštančiam, yra jo palydėjimas.

45. Paskutinėkomunija, suteikta mirštančiam, nėra jo palydėjimas į dangaus kelionę, bet yra ligonio religingumo ženklas. Todėl tokios rūšies žinių po mirties skelbimas priešinasi kuklumui, ko mokė Kristus Viešpats kalbėdamas:

„Ir kad meldžiatės, nebūkite kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis sinagogose ir gatvių kampuose, kad pasirodytumėte žmonėms“ (Mat. 6, 5).

IX Apie atgailą ir išteisinimą.

46. Atgaila yra nuoširdus gailestis dėl nuodėmių ir vardan Viešpaties ir mūsų Išganytojo Jėzaus Kristaus meldimas Viešpaties Dievo jų atleidimo.

47. Atgaila yra sakramentas, kuriuo žmogus per kunigo išrišimą gauna visų po krikšto, padarytų nuodėmių atleidimą, jei dėl jų gailiesi, jas išpažįsta kunigui prie au-

47. Atgaila, arba širdies sutrupinimas, dėl nuodėmių ir noras pasitaisyti nėra sakramentas, bet krikščioniško gyvenimo pamatas.

Krikščionis kasdien privalo jausti gailestį dėl nuo-

sies ir nusprendžia jas patenkinti.

dėmių, kasdien melsti: *„Ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame...“* kasdieną privalo vengti ir neapkęsti jų.

Kunigas atgailaujantiems neduoda išrišimo, bet kaip Kristaus tarnas[1]), graudena tikinčiuosius ir skelbia užtikrinimą[2]), kad *„tiems, kurie gyvame tikėjime ir tikroje atgailoje atsiverčia prie Viešpaties Dievo, Dievas, dangaus Tėvas, savo numylėtame Sūnuje ir mūsų Išganytojuje Jėzuje Kristuje, bus gailestingas, atleisdamas nuodėmes“.* Šv. Raštas sako:

„Taip yra parašyta, kad Kristus kentėtų ir trečią dieną iš mirusių keltųs ir kad jo vardu būtų skelbiama atgaila nuodėmių atleidimui, (Luk. 24, 46-47).

Tokia prasme reikia suprasti Kristaus Viešpaties žodžius: *„ką tik surišite žemėje, bus surišta ir danguje; ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta ir danguje“* (Mat. 18, 18).

Šv. Rašte nėra kalbos apie tai, kad apaštalai atleisdavo nuodėmes, bet jie Jėzaus vardan užtikrindavo nuodėmių atleidimą tiems at-

1) 1 Kor. 4, 1. Tegul laiko mus, kaip Kristaus tarnus ir Dievo paslapčių užveizdėtojus.

2) 2 Kor. 5, 20. Kristaus vietoj mes skelbiame tartum Dievas per mus prašytų—*Kristaus vietoje prašome susiderinkite su Dievu.*

gailaujantiems, kuriuos matė tikint, o skelbė paskandinimą tiems, kurie nenorėjo atsiversti. Tai buvo vadinama nuodėmių *„atleididimu"*, arba *„užlaikymu"*.

1 Jon. 2, 12-14. Rašau jums, vaikeliai, nes atleistos jums nuodėmės dėl Jo (Viešpaties Kristaus) vardo. Rašau jums, tėvai, nes jūs pažinote tą, kurs yra nuo pat pradžios. Rašau jums, jaunikaičiai, nes jūs nugalėjote piktąjį. Rašau jums vaikeliai, nes pažinote Tėvą. Rašau jums, tėvai, nes pažinote Tą, Kuris yra nuo pradžios. Rašau jums, jaunikaičiai, nes jūs stiprūs, ir Dievo Žodis gyvena jumyse, ir jūs nugalėjote piktąjį.

48. Prie atgailos sakramento priklauso išpažintis, arba išpažinimas savo nuodėmių išpažintį klausančiam kunigui. Kunigas, išklausęs nuodėmes, duoda atgailaujančiam išrišimą.

Ausies išpažintis privaloma Laterano sinodo dekretu iš 1215 m.

48. Išpažinti savo nuodėmes privalome pačiam Viešpačiui Dievui, kadangi tik Jis gali būti mūsų darbų teisėjas. Tikros išpažinties mokė mus Kristus Viešpats savo maldoje: *„Atleisk mums... mūsų Tėve, kaltes mūsų"*.

Tokios pat išpažinties moko karalius Dovidas kalbėdamas: *„Juk savo nuodėmę tau pareiškiau ir savo neteisumo neslėpiau. Tariau: išpažinsiu savo prasižengimus prieš Viešpatį, o tu atleidai mano nuodėmės neteisumą"* (Psl. 32, 5).

1 Jon. 1, 9. Jei išpažįstame savo nuodėmes, jis yra ištiki-

mas ir teisingas, kad mums atleistų mūsų nuodėmes ir apvalytų mus nuo bet kokios neteisybės.

Viešpats Jėzus paliko mums pavyzdį besimeldžiančio tais žodžiais muitininko malda: „*Dieve, būk gailestingas man, nuodėmininkui*". (Luk. 18, 13).

Šv. Raštas ne tiktai kad nedraudžia, bet dargi net pataria išpažinti vienas kitam savo nuodėmes, nes jis taip kalba: „*taigi išpažinkite kits kitam savo nuodėmes*" (Jon. 5, 16). Juk tai nereiškia, kad visi turėtų išpažinti savo kaltes vienam asmeniui (kunigui), bet visi visiems. Tokio bendro išsipažinimo tikslas yra patirti paguodą iš Dievo Žodžio, ką tas pats apaštalas apibūdina žodžiais: „*melskitės vieni už kitus, kad būtumėte išgydyti*" (Jok. 5, 16).

49. Tikrai atgailaujantis ir tikrai tikintis gali įgyti išteisinimą, tai yra, nuodėmių atleidimą ir vidujį atgimimą.

50. Išteisinimas yra ne vien nuodėmių atleidimas, bet kartu ir žmogaus vidujis pašventinimas bei atsinaujinimas, per laisvai priimant išganančią malonę, taip, kad tokiuo būdu nuodėmingas žmogus tampa teisiu.

50. Išteisinimas yra ne vien tai, kad Viešpats Dievas atleidžia nuodėmes, bet yra ir vidujis žmogaus atgimimas; išteisinimą įgijame ne už savo nuopelnus, bet tiktai iš Dievo malonės per tikrą gyvą tikėjimą į Jėzų Kristų.

Efez. 2, 8-9. Nes iš malonės per tikėjimą esate išganyti; ir tai ne iš jūsų, tai Dievo dovana; ir ne iš darbų, kad kas nors nesigirtų.

Gal. 2, 16. Įsitikinę, kad žmogus nebūna išteisinamas įstatymo darbais, bet tikėjimu į Jėzų Kristų, mes ir įtikėjome į Jėzų Kristų, kad būtumėm nuteisinti tikėjimu į Kristų, o ne įstatymo darbais, nes per įstatymo darbus nebus išteisintas niekas, kas yra kūnas.

51. Prie atgailos sakramento priklauso atlikimas gerų darbų, religinių praktikų, įsakytų išpažinties klausančio kunigo atgailaujančiam nuodėmnininkui, kaip bausmė ir pasitaisymo priemonė.

Prie gerų darbų priskaitoma:

pasninkai, kelionės į šv. vietas, išmaldų davimas, aukos bažnyčios reikalams, įvairios religinės praktikos ir kt.

51. Gerais darbais Dievo akyse nuopelnų neužsitarnaujame, kadangi ir geriausias mūsų darbas yra ne visai tobulas. Tą patį reikia pasakyti ir apie pasninkus.

Nei geri darbai, nei religinės praktikos (maldos, išmaldų davimas, pasninkai, kelionės ir t. p.) nesudaro atlyginimo už mūsų nuodėmes.

Rom. 3, 28. Nes mes esame tos nuomonės, kad žmogus išteisinamas tikėjimu, be įstatymo darbų.

Ir nė piniginės aukos nėra išpirkimas iš nuodėmių.

Apd. 8, 20. Petras tarė jam: tegul tavo pinigai būna draug su tavimi tavo prapulčiai; nes tu manei Dievo dovaną įgyti už pinigus.

Tačiau geri darbai yra mūsų gyvo tikėjimo vaisius, tai yra mūsų Kristaus Viešpaties įsakymų vykdymas. Kristus patvirtino didžiausį įstatymo įsakymą:

Mat. 22, 39. Mylėsi savo artimą, kaip pats save.

Apaštalas Jonas paaiškina mums, kaip turime mylėti:

1 Jon. 3, 18. Mano vaikeliai! Nemylėkime žodžiais arba liežuviu, bet darbu ir tiesa.

Jok. 2, 14. Mano broliai, ką padės, jei kas sakytų turįs tikėjimą, o darbų neturėtų? Argi tikėjimas gali jį išganyti?

Geri darbai nėra mūsų nuopelnas, bet mūsų pareiga. Viešpats Kristus pasakė:

„Taip ir jūs, kada atliksite visa, kas jums įsakyta, sakykite: esame nenaudingi tarnai, nes padarėme tai, ką turėjome daryti“ (Luk. 17, 10).

X. Apie moterystę (porystę).

52. Porystė yra paties Viešpaties Dievo įstatyta.

53. Porystė yra vienas septynių sakramentų, įstatytų paties Viešpaties Jėzaus.

53. Kad Kristus Viešpats įstatė porystės sakramentą, šv. Rašte nėra paminėta.

Tai yra Dievo valia, kad vyras su moteriške gyventų porystėje neišskiriamai, meilėj, dermėje ir abipusiame tobulinimesi.

54. Romos katalikai laiko porystę sakramentu todėl, kad klaidingai supranta žodį „mysterion“, kurs randasi apaštalo Povilo laiške efeziečiams 5 persk. 31 ir 32 viršeliuose. Apaštalas Povilas kalba: „*Žmogus paliks savo tėvą ir motiną ir laikysis savo moters, ir šie du bus vienas kūnas. Tai didelė paslaptis (mysterion); aš aiškinu, kaip liečiančią Kristų ir bažnyčią.*

Romos katalikai (sulig Vulgata aiškina): „tai didelis sakramentas“. Neatsižvelgiant į tai, kas aukščiau pasakyta, porystės negalima laikyti sakramentu ir dėl tos prie-

žasties, kad Viešpats Kristus, kalbėdamas apie porystę, (Mat. 5,32; 19,9; Mork. 10,11; Luk. 16,18) nelaiko jos sakramentu.

55. Moterystės ryšys neišardomas. Bažnyčia neduoda ir nepripažįsta perskyrimų. Neteisėtai įvykdyta porystė gali būtų panaikinta.

55. Susituokusieji vyras ir moteris privalo drauge gyventi iki mirties. Tačiau, sutinkamai su šv. Raštu, paleistuvystė pripažįstama, priežastimi perskirti.

Mat. 5,32. O aš jums sakau: kiekvienas, kurs paleidžia savo moterį, išskyrus paleistuvystės priežastį, daro, kad ji palaistuvauja, ir kas paleistąją veda—paleistuvauja.

Mat. 19,9. Kas nors paleidžia savo moterį, išskyrus ištvirkimo dėliai, ir kitą veda, paleistuvauja; ir kas paleistąją veda—paleistuvauja.

Mork. 10,11-12. Kas nors paleidžia savo moterį ir kitą veda, daro link jos paleistuvystę. Ir jei moteris skiriasi nuo savo vyro ir už kito teka, ji paleistuvauja.

56. Porystė draudžiama:

a) tarp giminų tiesioginėje linijoje iki begalybės,
b) tarp giminų (iš gimimo) iki ketvirtos eilės imtinai,
c) tarp asmenų, esančių dvasiškoje giminystėje per krikštą arba sutvirtinimą tikėjime,
d) su ne krikščionimis,
e) kunigų, vienuolių (vyrų) vienuolių (moterų).

56. Romos katalikų mokslą apie dvasiškajį gimininingumą evangelikai reformatai atmeta, nes šv. Rašte apie jį neminima.

Teisėtų kliūčių vedyboms nustatymas priklauso valdžios įstatimdavystei. Iš religinio matymo taško porystė draudžiama tarp kraujo ir šiaip giminų atatinkamai šv. Raštui (žiūrėk 3 Moz. 18,6-19).

57. Kunigams draudžiama jungtis porystės ryšiais.

57. Porystė įstatyta paties Viešpaties Dievo*), negali būti laikoma nuodėme**).

*) Moz. 1, 27-28. Tada sutvėrė Dievas... vyrą ir moterį... ir laimino juos Dievas ir tarė jiems: veiskitės ir dauginkitės ir pripildinėkite žemę. 1 Moz. 9, 1. Dievas laimino Noą ir jo sūnus ir tarė jiems: veiskitės ir dauginkitės ir pripildikite žemę.

1 Moz. 35, 11. Tarė jam (patriarkui Jokūbui) Dievas: Aš esu Visagalis Dievas, veiskis ir dauginkis.

**) 1 Kor. 7, 28. Bet jei ir vedei, — nenusidedi; ir jei mergaitė išteka—ji nenusideda.

Žyd. 13, 4. Moterystė tebūna visų gerbiama.

Šv. Raštas nedraudžia kunigams gyventi porystėje.

Apaštalas Povilas aiškiai pažymi vyskupų*) vedimą ir, nors pats buvo nevedęs tačiau reikalavimą gyventi ne porystėje**) vadina atpuolimu nuo tikėjimo.

(*)1 Tim. 3, 2 ir 4. Vyskupas turi būti nepeiktinas, vienos moters vyras, blaivus, atsargus, rimtas, padorus, svetmylįs, tinkąs mokyti, geras savo namų tvarkytojas, laikąs vaikus paklusnume su visokiu garbingumu.

(**)1 Tim. 4, 1-3. Dvasia gi aiškiai sako, kad būsimais laikais kai kurie atstos nuo tikėjimo, klausydami suvedžiojančių dvasių ir velnių mokslų, tokių žmonių, kurie veidmainingai kalba melą ir turi įdegintą žymę savo sąžinėje, kurie

draudžia porystę, liepia susilaikyti nuo valgių, kuriuos Dievas yra sutvėręs valgyti su dėkojimu tikintiesiems ir pažinusiems tiesą.

Išskyrus Joną ir Povilą, visi apaštalai buvo vedę. Apie tai galima įsitikinti iš šių šv. Rašto vietų.

1. Kor. 9, 5. Ar mes neturime teisės vestis draug su savimi moteriškę seserį, kaip ir kiti apaštalai, Viešpaties broliai ir Kefas?

Mat. 8, 14. Po to Jėzus, atėjęs į Petro namus, pamatė jo uošvę, gulinčią ir drugio krečiamą.

Luk. 4, 38. Atsikėlęs iš sinagogos, Jėzus įėjo į Simono namus. Simono uošvė buvo labai drugio krečiama; tai jie jį prašė už ją.

Apšt. drb. Jis (Pilipas) turėjo keturias dukteris—mergaites pranašes.

58. Bažnyčia reikalauja, kad mišrios porystės (kataliko ar katalikės su kitos tikybos asmeniu) būtų atliekama Romos katalikų dvasininko. Ne katalikų dvasininko atlikta porystės apeiga laikoma neteisėta ir tokios sutuoktuvės yra nuodėmė. Be to, kitos tikybos vyras (arba žmona) privalo pažadėti, kad vaikus auklės Romos katalikų tikyboj, ir katalikiškoji pusė įpareigojama prikalbinėti antrą

58. Porystė, atlikta Viešpaties Dievo akyvaizdoje, nors ir kitos tikybos bažnyčioje, laikoma teisėta. Romos katalikų dvasininkų reikalavimas, kad per jungtuvių apeigas būtų duodamas pažadas savo vaikus auklėti katalikų tikyboje, laikomas peiktina priemone veikti į būsimųjų šeimininkų valią.

Nors tokio reikalavimo negalima paremti Dievo Žodžiu, vis tik vyskupai uoliai jį vykdo.

Įvairiais laikais ir įvai-

nekatalikiškąją pusę priimti šventą Romos katalikų tikybą.

riuose kraštuose papos sustabdydavo Tridento Sinodo reikalavimų veikimą. Mūsų krašte tie reikalavimai pilnai taikinami

Kiekvienas evangelikas reformatas, kuris duoda tokį parašą ir auklėja savo vaikus Romos katalikų bažnyčios dvasioje, rodo, kad jis negerbia savo tikybos.

XI. Apie kunigystę.

59. Kunigystė yra sakramentas, įsteigtas Viešpaties Jėzaus; tam tyčiomis prirengtas žmogus gauna kunigišką galę, tai yra teisę laikyti šv. mišias, atlikti šv. sakramentus, atleisti nuodėmes ir vykdyti kitus veiksmus, kurie išeina iš kunigo pareigų.

59. Naujame Testamente be dvasiškų nėra kitų aukų, apie kurias kalbama laiške žydams*), dėl to visi tikintieji yra kunigai**).

*) Žyd. 13, 15-16. Taigi per jį (Jėzų) visuomet atnašaukime Dievui garbinimo auką, tai yra vaisių tų lūpų, kurios išpažįsta jo vardą. Ir neužmirškite geradarymo ir dalinimo, nes tokias aukas Dievas mėgsta.

**) 1 Petr. 2, 5 ir 9. Ir jūs patys, kaip gyvi akmenys, dvasiškas namas, statykitės šventai kunigystei atnašauti dvasiškoms aukoms, kurios per Jėzų Kristų priimtinos Dievui. Bet jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, nuosavybės, žmonės kad skelbtumėte dorybes To, kurs pašaukė jus iš tamsybės į savo stebuklingą šviesą.

Tam tikros kunigo profesijos, Senojo Testamento papročiu, Kristus Viešpats neįsteigė, o apaštalai nežino. Žyd. 10, 9. Paskui (Kristus)

tarė: štai aš einu vykdyti Tavo, Dieve, valios. Ir taip jis pašalina pirmą dalyką (aukas), kad įstatytų antrą (Dievo valios darymą).

Skaityk: Žyd. 1, 1-18.

Apaštalas Povilas vadina save tik pamokslininku, apaštalų mokytoju.

2 Tim. 1, 11. Aš esu paskirtas pamokslininku, apaštalų ir pagonų mokytoju.

60. Kunigystės sakramentas, arba tiesiog kunigystė, reikalinga ne pavieniam žmogui, bet visiems žmonėms; ji taip reikalinga, kad mūsų išganymas pareina nuo kunigystės buvimo ir tarpininkavimo.

60. Tie, kurie atlieka kunigo urėdo pareigas, pašaukti Evangelijai skelbti ir tarnauti šv. sakramentais.

Tikįs krikščionis nereikalingas jokio kito tarpininko, kaip tiktai Viešpaties Jėzaus Kristaus*), ir per jį prieiname prie Tėvo**) danguje.

*) 1 Tim. 2, 5. Nes vienas yra Dievas, taip gi vienas yra tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, žmogus, Kristus Jėzus.

**) Efez. 2, 18. Nes per Jį vieni ir kiti vienoje dvasioje turime priėjimą prie Tėvo.

Efez. 3, 12. Kuriame (Kristuje) turime paduksio ir prisiartinimo su pasitikėjimu—tikėdami į Jį.

61. Kunigas gauna septynis šventinimus, sujungtus su gausiomis iškilmingomis apeigomis.

61. Pašaukimas dvasininko pareigoms atliekamas ordinuojant, arba viešai, visos bažnyčios akyvaizdoje, pašaukiant dvasininko pareigoms. Tai vykstasulig apaštalų papročiu, malda ir uždedant rankas*). Ordinuojantis pa-

moko pašaukiamąjį kunigo pareigų, o ordinuojamasis išpažįsta savo krikščionišką tikėjimą ir prisiekia, kad gera valia ir sąžiningai eis pareigas.

*) Apšt. drb. 6, 6. Tuos pastatė apaštalų akyvaizdon; tie gi melsdamies uždėjo ant jų rankas. (Apie rankų uždėjimo reikšmę žiūrėk § 34).

62. Kunigystės prižiūrėtoju yra išimtinai vyskupas.

62. Ordinuotoju gali būti kiekvienas evangelikų reformatų dvasininkas. Bet paprastai ordinuoja dvasininką seniorai (superintendentai).

63. Be septynių kunigiškų šventinimų (durininkų, skaitytojų, egzoreistų, akolistų, sub-diakonų, diakonų ir kunigų) yra dar vyskupo urėdas, kunigystės viršunė.

Vyskupo pareigos, be kunigiškų pareigų, yra dar kunigystės ir sutvirtinimo tikėjime sakramentų teikimas ir benedikcijų (laiminimų) atlikimas, ypač tokių, kuomet yra konsekracijos (šventinimo) reikalas.

63. Kunigai, kaip tokie, visi lygūs:

1 Kor. 3, 8-9. Bet sodinantis ir laistantis yra viena; bet kiekvienas gaus savo užmokesnį pagal savo darbus. Mes juk esame Dievo padėjėjai; jūs esate Dievo dirva, Dievo statymas.

Luk. 22, 26. Jūs gi netaip; bet vyresnysis tarp jūsų te tampa, jaunesniuoju ir vadovaujančiu, tebūna kaip tarnas.

Superintendentų—seniorų ir konseniorų pirmenybė yra grynai pasaulinio, rėdytino pobūdžio.

Kai kuriuose kraštuose kandidatus (norinčius būti kunigais) į kunigus vadina diakonais, kurie, išėję teologijos mokslus, mokosi praktiškai kunigauti pas senesnį kunigą (kleboną), padėdami jam.

64. Rymo katalikų bažnyčia valdymo atžvilgiu daloma į patriarchatus, patriarchatai dalosi į primasatus, primasatai — į arkivyskupijas, arba metropolijas, metropolijos — į vyskupijas (diacezijas), vyskupijos—į dekanatus ir dekanatai — į parapijas.

Įvairiuose kraštuose krašto įstatymdavystė arba vietiniai papročiai, gali keisti Rymo katalikų bažnyčios sutvarkymą. Bet būtini to sutvarkymo židiniai yra parapijos su klebonais pryšakyje, kaip parapijiečių sielų rūpintojais, ir vyskupijos su vyskupais, klebonų viršininkais.

Bažnyčios vienetas yra vyskupas, kadangi parapijos klebonas negali atlikti kai kurių apeigų, kurias gali vykdyti išimtinai vyskupas. Daugelyje atsitikimų vyskupai tiesiog priklauso nuo papos.

64. Evangelikų reformatų bažnyčia, valdymo atžvilgiu daloma į sinodų apygardas; sinodų apygardos—į distriktus (senioratus), arba diacezijas; diazacijos—į parapijas. Bažnyčios vienetas yra parapija, arba surinkimas.

65. Apie dvasininkų komuniją žiūrėk § 42, o apie jų celibatą (nevedimą) — § 57.

66. Kunigai visados dėvi tam tikrus rūbus.

Pamaldų metu ir atlikdami kokius kitus dvasiškus patarnavimus, kunigai privalo dėvėti litur-

66. Kasdieniniai kunigų rūbai ir rūbai dėvimi per pamaldas bei religinius patarnavimus, nėra nustatyti jokiais įstatais, arba kanonais todėl, kad to

ginius rūbus (humeralą, albą, diržą, manipulą. stulą, arnotą, tuniką dalmatiką, mitrą, pastarolą, paliją ir t. p.), atatinkančius tam tikrą atsitikimą ir kunigišką laipsnį.

Naujajame Testamente nėra ir pėdsako, kad Kristus Viešpats arba apaštalai būtų davę rūbams kokios nors svarbos, arba jais išsiskyrę nuo kitų anų laikų žmonių.

Daugumoje kraštų evangelikų reformatų kunigai, eidami dvasininko pareigas, dėvi apdarą, kokį viduramžiais dėvėjo mokyti ir kokį net ir dabar dėvi teisėjai ir daugelio Europos universitetų profesoriai (togą—skraistę ir baretą).

XII. Apie Paskutinį patepimą.

67. Paskutinis patepimas yra sakramentas, kuriuo sunkiai sergąs žmogus per patepimą šv. aliejumi ir kunigo maldą gauna Dievo malonių sielos ir kūno naudai.

67. Patepimas aliejumi nėra sakramentas.

Senovės laikų papročiu, buvusiu nevien pas izraelitus, tepdavo aliejum, kaip vaistu įvairioms ligoms gydyti. To papročio prisilaikė ir apaštalai, bet ne kaip religinės apeigos, o tik kaip gydymo priemonės.

Mork. 6,13. Tepė aliejumi daug ligonių ir gydė juos.

Apaštalas Jokūbas pataria, kad susirinkimo vyresnieji rūpintųsi ligoniais ir melstųsi su jais, nes tikėjimo malda gydo ligonį.

Bet ir čia kūno patepimas yra gydymo priemonė, bet ne sakramentas. Apaštalo pamokymo branduolys —bendra ir užtarianti malda.

Jok. 5, 14-15. Serga kas tarp jūsų, tepakviečia susirinkimo vyresniuosius ir tesimeldžia už jį ir tetepa jį aliejumi vardan Viešpaties: tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir Viešpats pakels jį; ir jei jis yra padaręs nuodėmių, bus jam atleistos.

XIII. Apie sakramentalijas.

68. Sakramentalijos yra tam tikros bažnyčios apeigos, taip gi kai kurie daiktai bei geri darbai; dievobaimingas jų atlikimas duoda mums daugiau dvasinės naudos, negu kokie kiti geri darbai.

Sakramentalijos yra šios:

1) Viešpaties malda ir kiekviena kita vieša malda, pavyzdžiui, šventinant ar laiminant kokius nors daiktus.

2) Visuotinė išpažintis.

3) Apšlakstymas šventintu vandeniu ir įvairūs šventintu aliejum tepimai.

4) Bažnyčios palaiminimas.

5) Vyskupo ir kunigo palaiminimai.

6) Išmalda.

68. Vien tik Viešpats Dievas ir Jo žodis yra šventi. Nėra jokių kitų šventų daiktų. Kristus Viešpats išmokė mus Viešpaties maldos ir įsakė melstis ir gera daryti. Bet šv. Raštas nekalba ir apie bet kokį maldų ar gerų darbų skirtumą.

Dėl virš minėtų priežasčių evangelikai reformatai atmeta mokslą apie sakramentalijas.

XIV. Apie Kristaus Viešpaties prigimtį.

69. Kristus Viešpats, būdamas žemėje, buvo tikras Dievas ir tikras žmogus, kentėjo ir mirė kaip žmogus. Kaip žmogus jis skyrėsi nuo kitų žmonių tuo, kad buvo be nuodėmės.

70. Kristus Viešpats po mirties nužengė į pragarą, kur buvo šventų žmonių vėlės prieš Kristui ateinant. Pragare tos vėlės tikėjo savo Išganytojo atėjimą ir Jo laukė

Tai išreikšta tikėjimo išpažinimo žodžiuose „nužengė į pragarą."

70. Paskutinis nukankinto Kristaus Viešpaties nužeminimo laipsnis buvo jo, kaip numirėlio, palaidojimas ir palikimas iki trečios dienos mirties galybėje. Tai mes išreiškiame žodžiuose *„nužengė į pragarą"*. Žodis „pragaras" hebrajų kalboje reiškia „šeol"—kapas, pomirtinė būklė (anas pasaulis).

Tais pačiais žodžiais apibūdiname priešmirtines kančias, kurias Kristus, kaip žmogus, iškentėjo savo siela ir kūnu.

Mat. 26, 38. Jėzus tarė: mano siela nuliūdusi iki mirties.

Luk. 22, 44. Ir jo prakaitas pasidarė kaip lašai kraujo, varvančio žemėn.

Mat. 27, 46. Jėzus sušuko: Eloi, Eloi, lema sabaktanei! Tai yra, mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane palikai!

Evangelikų reformatų bažnyčia mano, kad apaštališkojo tikėjimo išpažinimo žodžiai: *„nužengė į pragarą"* neliečia šių apaštalo Petro žodžių:

1 Petr. 3, 18-20. Juk ir Kristus kentėjo vieną kartą už nuodėmes, kaip teisus už neteisiuosius, kad mus atvestų Dievui, numarintas, tiesa, kūnu, bet atgaivintas dvasia, joje ir nuėjęs, skelbė kalėjime esančioms dvasioms, kurios kadaise buvo nepaklusnios; kada laukė Dievo kantrybė Noes dienomis, kuomet buvo statoma arka, kurio-

je nedaug, tik aštuonios sielos buvo išgelbėtos iš vandens.

1 Petr. 4, 6. Nes tam ir mirusiems yra skelbta Evangelija, kad būtų jie tiesa, nuteisti pas žmones, kūno atžvilgiu, bet kad jie gyventų pas Dievą dvasioje.

Žodžiai *„nužengė į pragarą“*, reiškia, kaip aukščiau išaiškinta, sielos perėjimą pomirtinėn būklėn.

Tokia pažiūra viešpatavo ir pirmutinėje krikščioniškoje bažnyčioje, nes trijų pirmųjų amžių tikėjimo išpažinime ir minėte priminima apie Kristaus žengimą į pragarą. Tų žodžių nerandame nei Romos (iš 2-jo šimtm.) nei Nikėjos (325 m.) tikėjimo išpažinimuose. Net ir Konstantinopolio (iš 383 m.) išpažinime, kurio dar ir šiandien laikosi ortodoksų (pravoslavų) bažnyčia skaitome: *...už mus taip gi nukryžiuotas prie Ponciaus Piloto kentėjo ir palaidotas, trečią dieną kėlėsi iš mirusiųjų, sulig raštais...*“

Apie nužengimą į pragarą čia nėra kalbos. Pirmą kartą sutinkame tuos žodžius Atanazijaus tikėjimo išpažinime. Tačiau tenai nekalbama apie Kristaus Viešpaties palaidojimą (*„...kurs kentėjo dėl mūsų išganymo, nužengė į pragarą, trečią dieną kėlėsi iš mirusiųjų...*“). Todėl

nužengimą į pragarą čia reikia suprasti KristausViešpaties palaidojimą.

Vėliau tie abu pasakymai — palaidojimas ir nužengimas—įstatyti, kaip dvi atskiros dalys į galutiną apaštalų išpažinimo redakciją (VI šimtmetyje).

71. Trečią dieną po savo kentėjimo ir palaidojimo, Kristus Viešpats atsikėlė iš mirusių, o keturiasdešimtąją dieną po atsikėlimo užžengė dangun.

72. Užžengęs dangun, Kristus Viešpats, kaip Dievas, yra visur; kaip Dievas—žmogus yra danguj, o žemėje tėra tik švenčiausiame Sakramente.

72. Užžengęs dangun Kristus Viešpats, kūnu ten ir lieka, o dvasia yra tarp mūsų.

Apšt. darb. 1, 9. Tai pasakęs, jiems beregint jis buvo pakeltas aukštyn; ir debesys jį paėmė iš po jų akių.

Jon. 16, 28. Aš išėjau nuo Tėvo ir atėjau į pasaulį, vėl palieku pasaulį ir einu pas Tėvą.

Mork. 16, 19 Tada Viešpats liovėsi su jais kalbėjęs, buvo paimtas dangun ir sėdi Dievo dešinėje.

Mat. 23, 39. Sakau jums: nuo šio laiko neregėsite manęs, kol tarsite: „palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardan“.

Palikdamas savo mokinius, Kristus Viešpats pažadėjo jiems savo buvimą: *„Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“* (Mat. 28, 20.)

Mork. 16, 19-20. Viešpats... sėdi Dievo dešinėje. Jie gi

išėję, visur skelbė, Viešpačiui draug veikiant ir jų žodžius tvirtinant, juos lydinčiais stebuklais.

Iš apaštalo Povilo žodžių aišku, kad Kristaus Viešpaties buvimą žemėje turime suprasti tik kaip dvasiškos.

2 Kor. 5, 16. Jeigu ir pažinome Kristų pagal kūną, tai dabar jau jo nebepažįstame.

Efez. 3, 17. Kad Kristus tikėjimu gyventų jūsų širdyse.

XV. Apie žmogaus puolimą.

73. Žmogus buvo leistas pagal Dievo paveikslą bei panašumą. Dėl pirmųjų tėvų nusidėjimo visi žmonės gimsta su paveldimąja nuodėme, tai yra su palinkimu blogam.

1 Moz. 1, 27. Dievas leido žmogų pagal savo paveikslą; pagal savo paveikslą leido jį.

Rom. 5, 18. Per vieno žmogaus puolimą atėjo pasmerkimas visiems žmonėms.

74. Adomas ir Jeva per savo nepaklusnumą neteko antprigimtinės buklės ir užtraukė ant savęs apšviečiančios malonės pražūtį; drauge užtraukė ir ant visų žmonių, kaip ant savo ainių, paveldimą, pirmine vadinamą, nuodėmę ir antprigimtinių jėgų netekimą.

74. Per savo nepaklusnumą Adomas ir Jeva neteko Dievo paveikslo ir panašumo, tai yra, tobulo teisingumo ir šventumo ir tapo nuodėmingi, ir tą nuodėmingą, netinkančią gėriui prigimtį perdavė mums, kaip savo ainiams.

1 Moz. 8, 21. Žmogaus širdies mintis pikta nuo pat jaunystės. Gėriui netinkame, jei bent, netampame atgimę Dievo Dvasios galybe.

Jon, 3, 3. Jei kas neatgimsta iš naujo, tas negali matyti Dievo karalystės. Apie ant-

prigimtinę pirmųjų žmonių būklę ir apie jos netekimą šv. Raštas nemini.

XVI. Apie pomirtinį gyvenimą.

Rymo Katalikų	Evangelikų Reformatų
75. Palaimintųjų vietą vadiname dangumi, o prakeiktųjų vietą — pragaru. Danguje Viešpats Dievas yra kartu su išrinktaisiais ir pripildo juos amžina laime.	75. Dangumi vadiname amžiną žmogaus sielos laimę; toki laimė yra bendravimas su Viešpačiu Dievu ir su kitų išganytų sielomis. Pragaru vadiname amžiną sielos nelaimę, kuri kenčia kančias todėl, kad yra atstumta nuo Viešpaties Dievo veido.
76. Paskandintieji kenčia bausmę siela, ir kūnu. Kūnų bausmės yra tai užgaidų ir pragaro ugnies bausmės. Sielos bausmės šios: kančios dėl amžinos laimės netekimo, nusiminimas, kad neteko tos laimės savo valia ir visadai, ir pagaliau kančia, kad nemato Viešpaties Dievo.	76. Kadangi savo žemišką apvilkalą (kūną) paliekame žemėje, tai apie kūno kančias pragare negali būti ir kalbos. Paskandintojo nuo Viešpaties veido atstūmimas yra didesnė bausmė, negu visos jutimų kančios.
77. Sielos, nepasmerktos galutinai, po mirties eina į skaistyklą, kur kenčia laikinas kančias, kad apsivalytų nuo kasdieninių nuodėmių, už kurias, būdami žemėje, neįstengė atsigailėti. Skaistyklos kančias galima sutrumpinti mišiomis ir maldomis už vėles, aukomis ir t. p.	77. Apie skaistyklą šv. Raštas visai nekalba, ir todėl mokslas ją atmeta Dėl tos priežasties maldos už mirusius laikomos bereikalingomis. Mes meldžiamės už gyvuosius, mirštančius, nemažiau ir už apleistus ir liūdesyje panertus. Mokslas apie skaistyklą pirmą kartą pasirode trečia-

me šimtmetyje, tiesa, kaip sąvoka dvasiškos ugnies, kuri šiame gyvenime dega mumyse, valydama mus. Taip suprato Klemensas, vyresnysis presbiteris iš Aleksandrijos, miręs apie 220 m.

Miręs 254 m. bažnyčios tėvas Origenes, perkelė būsimam gyvenimui tą ugnį, kuri mumyse dega ne tik iš viršaus, bet paslaptingai ir viduje.

Tik papa Gregorijus Didysis (miręs 604 m.) šitą mokslą paskelbė dogma.

Viduriniais amžiais valančios ugnies sąvoką padarė skaistykla, o Triento Sinodas (1545 — 1563 m.) patvirtino tą mokslą.

78. Visi žmonės atsikels paskučiausią dieną savo kūnuose, kokius turėjo gyvendami šioje žemybėje.

78. Visi žmonės atsikels paskučiausiąją dieną permainytuose kūnuose, panašiuose į Kristaus Viešpaties kūną.

1 Kor 15, 51-53. Štai aš, sakau jums paslaptį: mes ne visi užmigsime, bet visi būsime permainyti vienoje akymirkoje, suaidėjus paskučiausiam trimitui; nes sutrimituos ir mirusieji kelsis nebegendą, ir mes būsime permainyti. Nes šitas gendąs turi apsivilkti negedimu ir šitas marus turi apsivilkti nemarumu.

Pilyp. 3, 21. Kuris (Kristus) pakeis mūsų pažeminimo kūną, kad būtų panašus į Jo garbingą kūną.

Tikslesnio tokio kūno apibūdinimo šv. Raštas neduoda.

XVII. Apie Viešpaties maldą.

79. Abi tikybos turi vienodą pažiūrą apie Viešpaties maldos kilmę ir jos reikšmę.

80. Viešpaties malda baigiasi šiais žodžiais:

„bet gelbėk mus nuo pikto. Amen“.

„bet gelbėk mus nuo pikto, nes Tavo yra viešpatija, galybė ir šlovė per amžius. Amen.“

Viešpaties maldą randame dviejose Evangelijose: pas Matą 6-tame persk. nuo 9 iki 13 viršelio ir pas Luką 11-me persk. nuo 2 iki 4 viršelio: pas Luką pabaigos *„Nes Tavo...“* nėra. Todėl evangelikai reformatai vartoja Viešpaties maldą kaip ji užrašyta Mato evangelijoj 6 persk. 9—13 virš.

XVIII. Apie Dievo įsakymus.

81. Abiejų tikybų pažiūros apie Dievo įsakymų kilmę ir jų reikšmę vienodos.

82. Įžanga ir pirmas įsakymas vienodai skamba: *Įžanga.* Dievas sakė tuos visus žodžius ir tarė: „Aš esu Viešpats, tavo Dievas, kurs tave išvedžiau iš Aigypto žemės iš nelaisvės namų“. *Pirmas įsakymas.* Neturėk kitų dievų tiktai mane vieną.

83. Įsakymai pradedant 2-ju iki 10-jo skiriasi:

Antras įsakymas. Netark savo Viešpaties vardo be reikalo.

Antras įsakymas. Nedaryk sau jokio paveikslo, arba kokio panašumo nei to, kas yra aukštai danguje, nei to, kas žemai žemėje, nei to, kas yra po žeme, vandenyje. Negarbink tu jų, nei jiems tarnauk, nes aš Viešpats, tavo Dievas, pavydus meilės, neapkenčiąs tėvų nusidėjimų vaikuose iki trečiosios ir ketvirtosios kartų tų, kurie manęs nekenčia, ir reiškiąs susimylimą

	daug tūkstančiams, kurie mane myli ir laiko mano įsakymus.
Trečias įsakymas. Sekmadienį švęsk.	*Trečias įsakymas.* Neminėk Viešpaties, tavo Dievo, vardo bereikalingai, nes Viešpats baus tą, kurs bereikalingai mini Jo vardą.
Ketvirtas įsakymas. Gerbk savo tėvą ir motiną.	*Ketvirtas įsakymas.* Atmink, kad šventą dieną švęstumei. Šešias dienas tu turi dirbti ir atlikti visus savo darbus, bet septintoji diena yra Viešpaties tavo Dievo silsėjimas (Sabata). Tą dieną jokio darbo neturi dirbti nei tu, nei tavo sūnus, nei tavo duktė, nei tavo tarnas, nei tavo tarnė, nei tavo gyvuliai, nei tavo ateivis, kurs yra tavo namuose, nes per šešias dienas Viešpats sukūrė dangų ir žemę, jūras ir visa, kas jose yra, ir silsėjo septintą dieną; todėl Viešpats laimino poilsio dieną ir pašventė ją.
Penktas įsakymas. Nežudyk.	*Penktas įsakymas.* Gerbk savo tėvą ir motiną, kad ilgai gyvas liktumei žemėje, kurią tau duoda Viešpats, tavo Dievas.
Šeštas įsakymas. Nepaleistuvauk.	*Šeštas įsakymas.* Neužmušk.
Septintas įsakymas. Nevok.	*Septintas įsakymas.* Nepaleistuvauk.
Aštuntas įsakymas. Nekalbėk netiesos.	*Aštuntas įsakymas* Nevok.
Devintas įsakymas. Negeisk savo artimo moteries.	*Devintas įsakymas.* Neliūdyk neteisaus liudijimo prieš artimą savo.
Dešimtas įsakymas. Negeisk nė vieno daikto, kurs yra tavo artimo.	*Dešimtas įsakymas.* Negeisk savo artimo namų; negeisk savo artimo moters, nei jo tarno, nei jo tarnės, nei jo jaučio, nei jo asilo, nei viso to, ką tavo artimas turi.

Šie įsakymai užrašyti antroje Mozės knygoje 20₁-17.

XIX. Apie tikėjimo išpažinimą.

84. Abi tikybos naudojasi vienodu apaštališku tikėjimo išpažinimu.

Yra tik tas skirtumas, kad nevienodai suprantami —*„nužengė į pragarą“* ir *„kūno iš mirusiųjų atsikėlimas“* (Apie tai žiūrėk §§ 70 ir 77).

85. Be apaštališkojo simbolo, plačiai vartojami ir šie simbolai: Nikėjos—Konstantinopolio, Atenazijaus ir Triento koncilio (Sinodo (1545—1563 m.)	85. Keturių pirmųjų visuotinių Sinodų (simbolai tikėjimo išpažinimai) Nikėjos (325 m.), Konstantinopolio (381 m.), Efezo (431 m.), Chalkedono (451 m.) o taipgi Atanazijaus,—nors jie ir nevartojami kasdieniniam reikalui, — laikomi visai sutinkančiais su šv. Raštu.

86. Chronologinis Romos bažnyčios dogmų bei papročių įgyvendinimo sąrašas.

1. Mokslas apie *šventuosius*, maldos prie jų ir maldos už *mirusius* IV šimtm. pabaigoje.

2. Mokslas apie papos primatą (pirmenybę) papos Grigoro I (590—604 m.) laikais, šeštojo šimtmečio pabaigoje.

3. Mokslas apie skaistyklą šeštojo šimtmečio pabaigoje.

4. Kryžiaus, paveikslų ir relikvijų garbinimas (todėl buvo ginčai dėl paveikslų garbinimo 726—842 m.) šeštame šimtmetyje.

5. *„Visų kankinių“* šventadienis tapo įvestas prie papos Bonifacijaus IV 610 metais. Tas šventadienis, kaip *„Visų šventųjų“* šventė bendrai buvo pripažinta tik devintame šimtmetyje, o *„Vėlinė šventė“*—vienuoliktame šimtmetyje.

6. Marijos, Jėzaus motinos, garbinimo švenčių nustatymas.

a) apreiškimo—šeštojo šimtmečio pabaigoje,
b) apvalymo—šeštojo šimtmečio pabaigoje,
c) Panelės Marijos gimimo — septintuoju, aštuntuoju šimtmečiu,
d) dangum paėmimo šventė prasideda šeštame šimtmetyje, galutinai pripažinta devintame šimtmetyje,
e) aukojimo—prie Gregoro XI 1372 m.,
f) aplankymo—prie Bonifacijaus IX 1390 m. ir Bazelio sinodas—1441 m.

7. Dogma apie „*perpetua virginitatis* Mariae (Marijos neliestą nekaltybę)" Sinode, Kvinisekstu pavadintame, —692 m.

8. *Šventųjų kanonizacija* įvesta popiežiaus Jono XV (985—996 m.) dešimtojo šimtmečio pabaigoje.

9. *Bažnyčios neklaidingumas ir kunigų celibatas* (nevedimas)—prie Gregoro VII (1073—1085) vienuoliktojo šimtmečio pabaigoje.

10. Mokslas apie *duonos ir vyno komunijos metu pasikeitimą* (transubstanciją) Kristaus Viršpaties tikru kūnu ir tikru krauju buvo skelbiamas vienuoliktame šimtmetyje, o dogma pripažintas ketvirtame Laterano sinode 1215 m.

11. Mokslas apie *išpažintį ir nuodėmių atleidimą* buvo skelbiamas dvyliktame šimtmetyje Hugono de St. Victor (mirė 1141), dogma gi pripažintas papos Inocento III ketvirtame Laterano Sinode 1215 m.

12. *Dievo kūno šventė* įvesta papos Urbano IV bula „Transiturus de hoc mundi" iš 1264 m. rugsėjo 8 dienos.

13. Dogma apie *bažnyčios turtą*, šventųjų žmonių gerų darbų perteklį, paskelbta bula „Unigenitus" papos Klemenso VI 1349 m.

14. Galutinas iš pasauliečių (lajų) kieliko prie šv. komunijos atėmimas įvyko Konstancijos Sinodo 1415 m. nutarimu.

15. Mokslas apie sakramentų skaičių buvo skelbiamas dvyliktame šimtmetyje Hugono de Victor'o, taip gi mokslas apie skaistyklą buvo skelbiamas jau prie

papos Gregorijaus I (†604) pripažintas, kaip dogma apie sakramentus ir skaistyklą Florencijos Sinode 1439 m. 16. Dogma apie tradiciją (padavimą) ir apie apokrifines knygas tapo patvirtinta Triento sinode 1563 m.

Dogma apie *nekaltą Panelės Marijos* (Jėzaus motinos) *prasidėjimą* (Ona pradėjo ir nekaltai pagimdė savo dukterį Mariją) jau buvo skelbiama dvyliktame šimtmetyje, patvirtinta Pijaus IX bula „Ineffabibilis Deus" iš 1854 m. gruodžio 8 d.

Dogma apie papos *neklaidingumą* paskelbta Vatikano susirinkime 1870 m. liepos 18 d.

SKIRTUMAS

Evangelikų Liuteronų || TIKYBŲ || Evangelikų Reformatų.

87. Dogmų bei teologinių sąvokų daugumoje ev. liuteronų tikyba sutinka su evangelikų reformatų tikyba. Abi tikybos sutinka šiose pagrindinėse pažiūrose.

a) Šv. Raštas yra vienintelis tiesos apreikštosios šaltinis,
b) du sakramentai,
c) Išteisinimas per tikėjimą,
d) Kristus Viešpats yra krikščioniškos bažnyčios galva.

88. Abiejų tikybų svarbesni pagrindiniai skirtumai liečia:

a) mokslą apie šv. krikštą,
b) mokslą apie šv. Vakarienę,
c) mokslą apie raktų valdžią,
d) mokslą apie Kristaus prigimtį ir tikėjimo išpažinimo žodžius „nužengė į pragarą".

Apie šv. Krikštą.

89. Krikštas duoda nuodėmių atleidimą, išgelbėja mus nuo mirties ir nuo

89. Krikštas yra regimas ženklas priėmimo į krikščionių bažnyčią, kurioje tikin-

šetono ir suteikia visiems amžina išganymą, kurie į tą tiki.

tis gauna nuodėmių atleidimą ir išganymą.

Apie šv. Vakarienę.

90. Šv. vakarienės duona ir vynas nėra vien Kristaus Viešpaties kūno ir kraujo atvaizdavimas ir ženklas, bet iš tikrųjų yra pats Kristus Viešpats tos duonos ir to vyno pavidale; su jais (su duona ir vynu) ir per juos duodamas Kristaus kūnas, Jo kraujas valgyti ir gerti. Iškilmingai tariant š. Vakarienės įsteigimo žodžius, (konsekrecija) duona ir vynas, nepakeisdami savo pavidalo, jungiasi su Kristaus Viešpaties tikru kūnu ir tikru krauju ir, kaip tokie, duodami artinantiems prie aukuro sakramento.

Tikintis per šį sakramentą įgyja nuodėmių atleidimą ir išganymą.

90. Duona ir vynas, vartojami per Viešpaties Vakarienę, yra Kristaus Viešpaties kūno ir kraujo atvaizdavimai (simbolai). Viešpaties Vakarienėje vartojame tikrą duoną ir tikrą vyną Kristaus Viešpaties kančiai ir mirčiai atminti ir reikšti, kad priklausome prie bažnytinės bendrijos ir kad dvasia susijungiame su Kristum Viešpačiu ir tikinčiaisiais. Tuo užtikrinamas mums dalyvavimas Kristaus nuopelnuose ir jo malonėje (nuodėmių atleidimas, amžinas gyvenimas, sustiprinimas meilės Kristui Viešpačiui ir broliams ir seserims).

Kristus Viešpats yra šv. Vakarienėje dvasia ir tikintieji dvasia bendrauja su juo.

1 Kor. 10,16. Žiūrėk § 40.

Apie raktų valdžią.

91. Kunigai duoda nuodėmių išrišimą tiems, kurie gailisi ir trokšta pasitaisyti; visa, ką pašauktieji Kristaus tarnai padarys, danguje bus taip stipru ir tikra, lyg kad

91. Kunigas neduoda nuodėmių išrišimo atgailaujantiems, bet kaip Kristaus tarnas, vygdydamas *„geros žinios“* pasiuntinystę, graudena tikinčiuosius ir skelbia užtikrinimą tiems, kurie gy-

pats Viešpats Jėzus būtų tai padaręs.

vame tikėjime ir tikroje atgailoje atsiverčia prie Viešpaties Dievo, kad Dievas, dangaus Tėvas, yra maloningas ir atleidžia nuodėmes dėl numylėto savo Sūnaus ir mūsų Išganytojo Jėzaus Kristsus. Taip yra parašyta, kada Evangelistas Lukas kalba: „Kristus turėjo kentėti ir trečią dieną keltis iš mirusiųjų ir kad jo vardu būtų skelbiama atgaila nuodėmėms atleisti. (Luk. 24, 46-47).

Apie V. Kristaus prigimtį ir apie tikėjimo išpažinimo žodžius „nužengė į pragarą“

92. Viešpats Kristus yra tikras Dievas ir tikras žmogus, bet tos abi Kristaus Viešpaties prigimtys (dieviška ir žmogiška) tarpusavyj persiima. Todėl Kristus Viešpats yra tikrai danguje ir visur dvasia ir kūnu nors jis ir nematomas.

92. Kristus Viešpats yra tikras Dievas ir tikras žmogus; kaip žmogus, buvo žemėje, užžengė dangun (Jon. 16, 28., apšt. drb. 1, 9; Mork. 16, 19; Mat. 23, 39) ir toks ateis paskučiausią dieną (Mork. 16, 19-20.). Savo dieviška prigimtimi Jis yra tikrai visur, ir todėl ir žemėje, nors neregimai (Mat. 28, 20; 2 Kor. 5, 16; Efez. 3, 17.).

Jon. 16, 28. (Jėzus tarė) Išėjau nuo Tėvo atėjau į pasaulį, vėl palieku pasaulį ir einu pas Tėvą.

Apšt. drb. 1, 9. Ir tai pasakęs, jiems beregint, jis buvo pakeltas aukštyn ir debesys paėmė jį iš po jų akių.

Mork. 16, 19. Tada Viešpats liovėsi su jais kalbėjęs, buvo paimtas dangun ir sėdi Dievo dešinėje.

Mat. 23, 39. (Jėzus tarė:) „Sa-

kau jums: nuo to laiko neregėsite manęs, kol tarsite: palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardu.

Mat. 28, 20. (Jėzus tarė:) „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai.

2 Kor. 5, 16. Dėl to mes nuo šiol nieko nepažįstame pagal kūną, ir jeigu Kristų pažinome pagal kūną dabar jau jo nebepažįstame.

Efez. 3, 17. (Apaštalas Povilas lenkia kelius prieš Dievą), kad Kristus per tikėjimą gyventų jūsų širdyse.

93. Kristus Viešpats po mirties nužengė į pragarą, tai yra, Jo dvasia apsireiškė paskandintoms sieloms, kaip gyvatos galiūnas ir kaip mirties ir pragaro nugalėtojas. Žengimas į pragarą yra pirmas Kristaus Viešpaties išaukštinimo laipsnis.

93. Žiūrėk § 70.

Apie Dievo įsakymus.

94. įsakymų pavadinimas šitoks:

Įžanga:

Dievas sakė visus tuos žodžius ir tarė: Aš esu Viešpats, tavo Dievas, kurs tave išvedžiau iš Aigipto žemės, iš nelaisvės namų.

Pirmas įsakymas. Aš esu Viešpats, tavo Dievas, neturėk kitų dievų šalia manes.

Pirmas įsakymas. Neturėk kitų dievų šalia manęs.

Antras įsakymas. Nevartok Viešpaties, tavo Dievo, vardo

Antras įsakymas. Nedaryk sau jokio paveikslo arba ko-

be reikalo, nes Viešpats nepaliks nenubaudęs to, kurs vartoja Jo vardą be reikalo.	kio panašumo nei to, kas yra aukštai danguje, nei to, kas žemai žemėje, nei to, kas yra po žeme, vandenyje. Negarbink tu jų, nei jiems tarnauk, nes aš Viešpats, tavo Dievas, pavydus meilės, neapkenčiąs tėvų unsidėjimo vaikuose iki trečiosios ir ketvirtosios kartų, kurie manęs nekenčia, ir reiškiąs susimilimą daug tūkstančiams, kurie mane myli ir laiko mano įsakymus.
Trečias įsakymas. Atmink, kad šventės dieną švęstumei.	*Trečias įsakymas.* Neminėk Viešpaties tavo Dievo vardo bereikalingai, nes Viešpats baus tą, kurs bereikalingai mini Jo vardą.
Ketvirtas įsakymas. Gerbk savo tėvą ir savo motiną, kad tau gerai sektųsi ir kad tu ilgai gyventumei žemėje.	*Ketvirtas įsakymas.* Atmink, kad šventą dieną švęstumei. Šešias dienas tu turi dirbti ir atlikti visus savo darbus, bet septintoji diena yra Viešpaties tavo Dievo silsėjimas (Sabata); tą dieną jokio darbo neturi dirbti nei tu, nei tavo sūnus, nei tavo duktė, nei tavo tarnas, nei tavo tarnaitė, nei tavo gyvuliai, nei tavo ateivis, kuris yra tavo namuose, nes per šešias dienas Viešpats sukūrė dangų ir žemę, jūras ir visa, kas jose yra, ir silsėjo septintą dieną; todėl Viešpats laimino poilsio dieną ir pašventė ją.
Penktas įsakymas. Neužmušk.	*Penktas įsakymas.* Gerbk savo tėva ir motiną, kad ilgai gyvas paliktumei žemėje, kurią tau duoda Viešpats, tavo Dievas.
Šeštas tsakymas. Nepaleistuvauk.	*Šeštas įsakymas.* Neužmušk.
Septintas įsakymas Nevok.	*Septintas įsakymas.* Nepaleistuvauk.
Aštuntas įskaymas. Neliūdyk neteisaus liūdijimo prieš savo artimą.	*Aštuntas įsakymas.* Nevok.

Devintas įsakymas. Negeisk savo artimo namų.

Dešimtas įsakymas. Negeisk savo artimo žmonos, tarno, tarnės, gyvulio, arba viso, kas jo yra.

Pabaiga.

Jis sako taip: „Aš Viešpats, tavo Dievas, Dievas pavydus meilės, neapkenčiąs tėvų nusidėjimų vaikuose iki trečiosios ir ketvirtosios kartų tų, kurie manęs neapkenčia, ir reiškiąs susimylimą tų daug tūkstančių, kurie mane myli. ir laiko mano įsakymus

Devintas įsakymas. Neliudyk neteisaus liudijimo prieš savo artimą.

Dešimtas įsakymas. Negeisk savo artimo namų; negeisk savo artimo moters, nei jo tarno, nei jo tarnės, nei jo jaučio, nei jo asilo, nei viso to, ką tavo artimas turi.

Trys | *Keturi*

pirmieji įsakymai kalba apie pareigas Viešpačiui Dievui;

Ketvirtas | *Penktas*

įsakymas kalba apie pareigas tėvams. Visi kiti, likusieji, tai yra:

Penktas iki dešitomto | *Šeštas iki dešimto*

kalba apie pareigas artimui.

Apie Viešpaties Maldą.

95. Abi tikybos vartoja Viešpaties maldą, paimtą iš ev. Mato 6 persk. nuo 9 iki 13 viršelio. Dalo ja taip:

įžanga,

septyni meldimai | šeši meldimai

ir pabaiga.

Skirtumas susidaro todėl, kad evangelikų reformatų šeštą meldimą:

„ir nevesk mus į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikto“ evangelikai Liuteronai dalo į du meldimus: šeštą ir septintą.

Apie apeigas.

96. Evangelikai liuteronai užlaiko kai kurias Romos katalikų bažnyčios apeigas, papročius ir įrengimus, kuriuos tradicija įgyvendino. Jie pateisina tuo, kad visa tai nesipriešina šventojo rašto žodžiams. Svarbesnieji papročiai bei įrengimai šie:

a) bažnyčioj ir kitose vietose krucifiksų ir Viešpaties Kristaus bei šventųjų paveikslų laikymas,

b) aukuro įrengimas,

c) žvakių ant aukuro deginimas,

d) Viešpaties vakarienės aukuro sakramentu vadinimas,

e) giedama liturgija,

f) laiminimas kryžiaus ženklu.

96. Evangelikai reformatai atmetė ir bet kokias bažnytines apeigas bei įrengimus, kurie nesudaro pamaldų ir pamaldumo esmės: žegnojimąsi kryžiaus ženklu, krucifikso bažnyčioje, namuose, ant karstų ir kitur laikymą. Evangelikai reformatai taip pasielgė todėl, kad Viešpatį Dievą reikia garbinti dvasia ir tiesa.

Neleidžiama bažnyčioj laikyti statulų, paveikslų netik todėl, kad uždrausta jiems melstis, bet ir todėl, kad kitų tikybų asmens, galėtų jiems teikti dievišką garbę, kad ir tos statulos ir paveikslai sudarytų vien tik šventovės papuošimą.

Evangelikai reformatai, atmesdami Romos katalikų mokslą apie auką, atmetė ir aukurą.

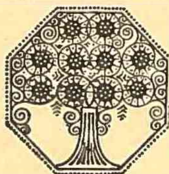
Stalas evangelikų reformatų bažnyčioje, reikalingas šv. Vakarienei, neturi jokios kokios simbolinės reikšmės, nes Kristus Viešpats įsteigė paskutinę Vakarienę savo mokinių tarpe ne prie sta-

lo, bet sulig anų laikų papročiu sėdėdamas žemėje.

Liturgiją sudaro šv. Rašto skaitymas ir malda.

97. Evangelikų liuteronų bažnyčioje pamokslų sakymas sulig *perikopais*, t. y., sulig iš anksto paskirtomis šv. Rašto vietomis, reformatų bažnyčioje neprasiplatino.

Redagavo ir papildė *Kun. P. Jakubėnas.*

TURINYS.

Klaidų atitaisymas.

5 p.	18	eil.	nuo	virš.	ref.	pusėje	išsp.	Jezus	turi	būti	Jėzus
6 p.	5	„	„	„	„	„	„	kabėjo	„	„	kalbėjo
7 p.	2	„	„	„	kat.	„	„	mokinimas	„	„	mokymas
16 p.	1	„	„	„	ref.	„	„	pagyjo	„	„	pagijo
17 p.	4	„	„	„	„	„	„	Išganytojaus	„	„	Išganytojo
23 p.	2	„	„	apač.	„	„	„	tikrąji	„	„	tikrąjį
24 p.	10	„	„	„	kat.	„	„	nepadoru	„	„	nepadorių
27 p.	10	„	„	„	ref.	„	„	kokią	„	„	kokia
28 p.	2	„	„	virš.	—	—	„	turiame	„	„	kuriame
36 p.	6	„	„	„	kat.	„	„	irikmetinė	„	„	ir ikmetinė
36 p.	9	„	„	„	ref.	„	„	pata	„	„	pats
60 p.	9	„	„	apač.	kat.	„	„	buklės	„	„	būklės
60 p.	8	„	„	„	„	„	„	apšviečiančios	„	„	pašvenčia- [mosios
61 p.	6	„	„	„	„	„	„	būdami	„	„	būdamos
63 p.	17	„	„	„	ref.	„	„	Aigypto	„	„	Aigipto
66 p.	8	„	„	„	kat.	„	„	perteklį,	„	„	perteklių,

